

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE
LASY PAŃSTWOWE

SPRAWOZDANIE
FINANSOWO-GOSPODARCZE
ZA 2021 ROK

DYREKCJA GENERALNA LASÓW PAŃSTWOWYCH
WARSZAWA 2022

SPIS TREŚCI

1. Organizacja Lasów Państwowych	3
2. Zasoby Lasów Państwowych	6
2.1. Zatrudnienie	6
2.2. Majątek	8
3. Przychody Lasów Państwowych	9
4. Koszty Lasów Państwowych	11
5. Wynagrodzenia	14
6. Wynik Lasów Państwowych	15
6.1. Rachunek zysków i strat Lasów Państwowych	15
6.2. Wstępny podział zysku Lasów Państwowych	15
6.3. Nakłady na niefinansowe aktywa trwałe	16
7. Fundusz leśny	17
8. Wykonanie zadań w zakresie gospodarki leśnej	19
8.1. Działalność podstawowa	19
8.2. Działalność uboczna	27
8.3. Działalność dodatkowa	27
8.4. Realizacja innych działań związanych z gospodarką leśną	28
8.5 Działania Lasów Państwowych zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń	36
9. Zmiany w stanie majątku Lasów Państwowych w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020	36
10. Bilans Lasów Państwowych	37
11. Zaangażowanie kapitału Lasów Państwowych w innych podmiotach gospodarczych	38
12. Pozyskanie i sprzedaż drewna w 2021 r.	39
12.1. Pozyskanie drewna	39
12.2. Sprzedaż drewna	39
13. Promocja i współpraca międzynarodowa Lasów Państwowych	40
13.1. Działalność promocyjna i informacyjna	40
13.2. Współpraca międzynarodowa	44
14. Wybrane wskaźniki i parametry	46
15. Podsumowanie	47

1. Organizacja Lasów Państwowych

Podstawę prawną działania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, zwanego dalej Lasami Państwowymi, w 2021 r. stanowiły m.in.: ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275 ze zm.), rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134 poz. 692), ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217), rozporządzenia wydane z mocy ustawy o lasach przez ministra właściwego ds. środowiska.

Lasy Państwowe sprawują zarząd nad lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa. W ramach tego zarządu prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa.

Lasy Państwowe są państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej i reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. Prowadzą działalność na zasadzie samodzielności finansowej. Lasami Państwowymi kieruje Dyrektor Generalny Lasów Państwowych przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w skład Lasów Państwowych wchodziły następujące jednostki organizacyjne:

1) Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	1
2) regionalne dyrekcje Lasów Państwowych	17
3) nadleśnictwa	429
4) inne jednostki organizacyjne o zasięgu regionalnym, zwane dalej zakładami	15
5) inne jednostki organizacyjne o zasięgu krajowym, zwane dalej zakładami	7

Struktura zakładów według profilu ich działalności na dzień 31 grudnia 2021 r. przedstawiała się następująco:

Zakłady usługowe o zasięgu regionalnym:	Ogółem stan na 31.12.2021 r.
1) zespoły składnic	3
2) gospodarstwa rybackie	2
3) zakłady transportu i spedycji	1
4) zakłady usługowo-produkcyjne	3
5) ośrodki transportu leśnego	2
6) zakłady usług leśnych	2
7) ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1
8) ośrodek strzelecki	1
Razem	15

Zakłady o zasięgu krajowym:	Ogółem stan na 31.12.2021 r.
1) Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy LP w Bedoniu	1
2) Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	1
3) Leśny Bank Genów Kostrzyca w Miłkowie	1
4) Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w Warszawie	1
5) Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie	1
6) Zakład Informatyki Lasów Państwowych w Sękocinie	1
7) Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych w Warszawie	1
Razem	7

Badania naukowe realizowane przez jednostki naukowo-badawcze na zlecenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w 2021 r. były badaniami zarówno o charakterze poznawczym, jak i użytkowym, a ich wyniki mają podstawowe znaczenie dla rozwoju wszystkich dziedzin leśnictwa. Głównym wykonawcą badań dla Lasów Państwowych w 2021 r. był Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL).

W 2021 r. na realizację 58 tematów badawczych Lasy Państwowe wydatkowały środki funduszu leśnego w łącznej kwocie 27 771,69 tys. zł, w tym na:

- 1) 27 tematów realizowanych samodzielnie przez Instytut Badawczy Leśnictwa – 16 062,07 tys. zł;
- 2) 25 tematów realizowanych samodzielnie przez uczelnie wyższe, inne jednostki badawcze, stowarzyszenia, itp. – 7 693,06 tys. zł;
- 3) 6 tematów realizowanych przez konsorcja badawcze – 4 016,56 tys. zł;

w tym w:

- 3 tematach Instytut Badawczy Leśnictwa w roli Lidera,
- 1 temacie Uniwersytet Rolniczy w Krakowie w roli Lidera,
- 1 temacie Taxus SI w roli Lidera,
- 1 temacie BULiGL w roli Lidera.

Uzyskane w ramach realizacji tematów badawczych wyniki prac, w zależności od ustaleń podjętych podczas komisyjnych odbiorów odnośnie do zakresu i formy ich upowszechniania, były przekazywane do podległych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, a także do innych jednostek spoza Lasów Państwowych, celem stosownego wykorzystania (wdrożenia).

Prace badawczo-rozwojowe w 2021 r. realizowane były także przez Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie. Miały one na celu zakończenie prac, rozpoczętych w roku 2019. Brak technologii maszynowej pielęgnacji upraw, a także istotne problemy w zakresie pozyskania pracowników do wykonywania tych zadań dotychczasowymi metodami, spowodował konieczność rozwoju technologii w ww. obszarze. Realizowane działanie polegało na budowie (prototyp oraz dokumentacja) nowego urządzenia, służącego aktywnej, maszynowej pielęgnacji upraw. Koszt realizacji całego zadania poniesiony przez DGLP w 2021 r. to 305 tys. zł.

2. Zasoby Lasów Państwowych

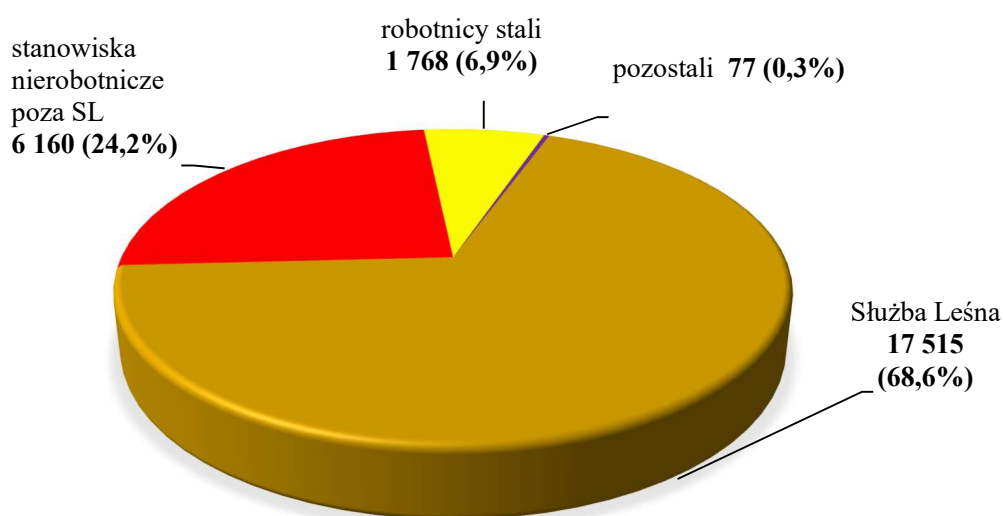
2.1. Zatrudnienie

W roku 2021 przeciętne miesięczne zatrudnienie w Lasach Państwowych wynosiło 25 520 etatów i w stosunku do 2020 r. było niższe o 417 etatów. Struktura zatrudnienia kształtowała się następująco:

– pracownicy stali	25 443 etaty
w tym na stanowiskach nierobotniczych	23 675 etatów
– pracownicy zatrudnieni na czas określony	77 etatów

Struktura przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w układzie grup jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w omawianym okresie przedstawiała się następująco:

1) w nadleśnictwach	23 111 etatów
z tego:	
– w Służbie Leśnej	16 650 etatów
– na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną	5 074 etaty
– na stanowiskach robotniczych	1 387 etatów
2) w zakładach o zasięgu regionalnym i krajowym	1 013 etatów
w tym na stanowiskach nierobotniczych	602 etaty
3) w Dyrekcji Generalnej i biurach regionalnych dyrekcji LP	1 396 etatów
w tym w Służbie Leśnej	858 etatów

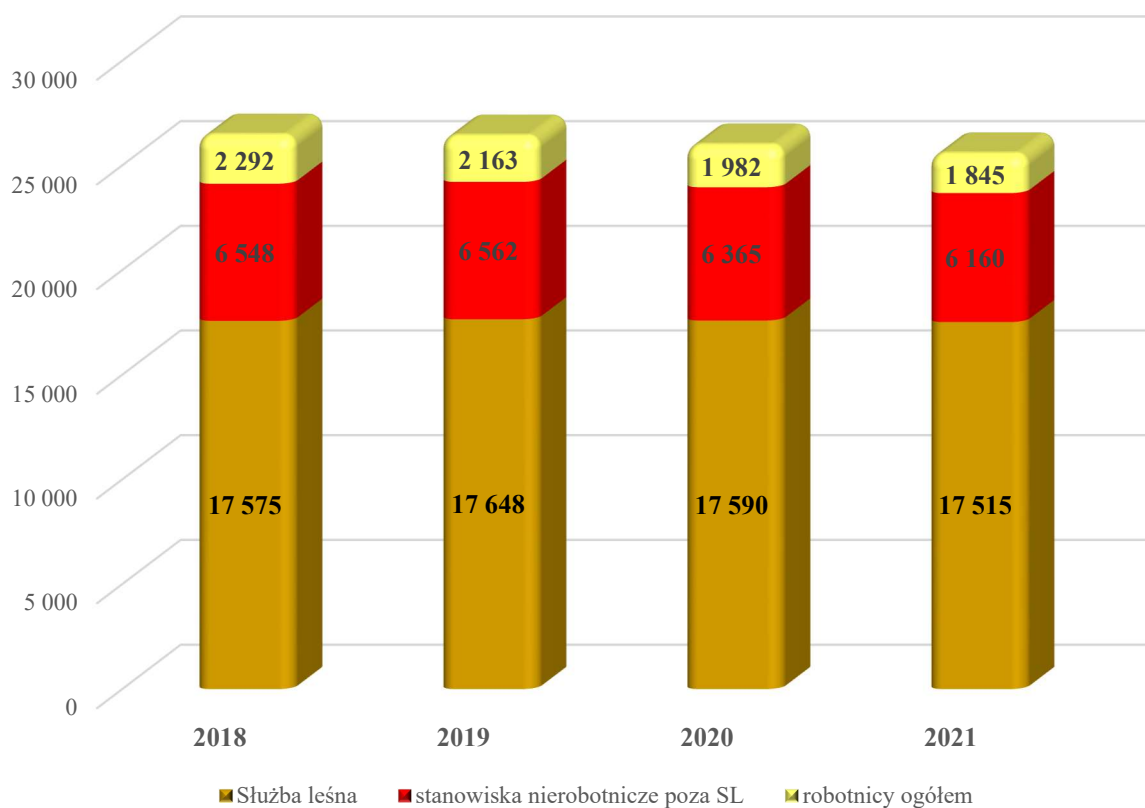

Struktura zatrudnienia w Lasach Państwowych w 2021 r.(etaty)

Analiza przeciętnego stanu zatrudnienia w Lasach Państwowych w latach 2018–2021 wykazuje zmniejszenie zatrudnienia ogółem w stosunku do 2018 r. W roku 2021 zatrudnienie zmalało o 417 etatów w stosunku do wykonania 2020 r. W 2021 r. na stanowiskach nierobotniczych wystąpił spadek zatrudnienia o 280 etatów, przy czym:

- w Służbie Leśnej zatrudnienie zmalało o 75 etatów w stosunku do 2020 r. i o 133 etaty w stosunku do roku 2019;
- liczba zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną w stosunku do 2020 r. zmniejszyła się o 205 etatów, a w stosunku do roku 2019 o 402 etaty.

Na stanowiskach robotniczych nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2020 o 137 etatów, a z rokiem 2019 – o 318 etatów.

Zatrudnienie w Lasach Państwowych w latach 2018–2021 (etaty)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w Lasach Państwowych zatrudnionych było 25 677 osób, tj. o 6 osób więcej niż w ostatnim dniu 2020 r.

2.2. Majątek

Powierzchnia gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych

(według stanu na 31 grudnia 2021 r.) wyniosła ogółem 7 612 116,82 ha

w tym:

– lasy razem	7 322 313,27 ha
w tym: – grunty zalesione	6 972 725,31 ha
– grunty niezalesione	152 332,80 ha
– związane z gospodarką leśną	197 255,16 ha
– użytki rolne	135 127,18 ha
– nieużytki	89 613,05 ha
– wody	9 070,86 ha
– zadrzewienia i zakrzewienia	7 089,31 ha

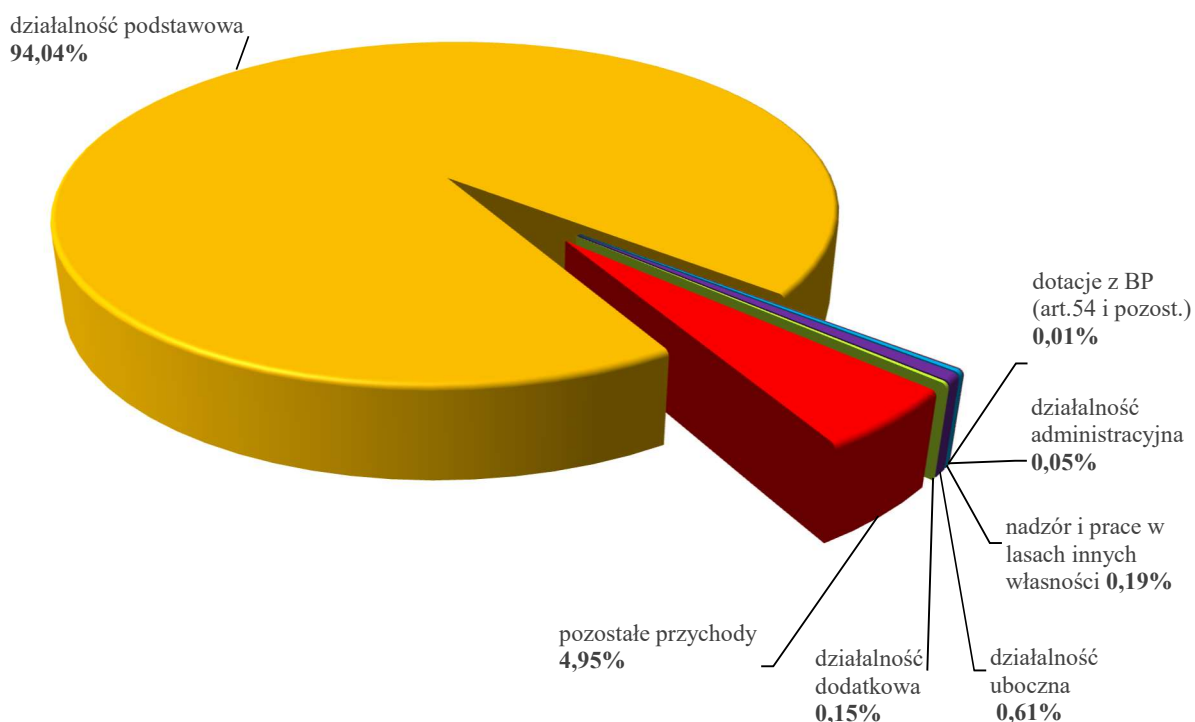
Zasoby drzewne (według stanu na 1 stycznia 2021 r.):

1) zasoby drzewne (w m ³ grubizny brutto)*	2 070,3 mln m ³
2) przeciętna zasobność drzewostanów:	
– w przeliczeniu na 1 ha gruntów zalesionych i niezalesionych*	291 m ³
– w przeliczeniu na 1 ha gruntów zalesionych	298 m ³
3) przyrost (bieżący roczny) grubizny brutto w m ³ /ha gruntów leśnych obliczony z ostatnich pięciu lat (2017–2021)*	9,06 m ³
4) bieżący roczny przyrost miąższości na powierzchni leśnej ogółem obliczony z pięciu ostatnich lat (2017–2021)*	64 322,8 tys. m ³
5) przyrost (przeciętny roczny) grubizny brutto w m ³ /ha gruntów leśnych obliczony z ostatnich dziesięciu lat (2012–2021)*	8,84 m ³
6) bieżący roczny przyrost miąższości na powierzchni leśnej ogółem obliczony z ostatnich dziesięciu lat (2012–2021)*	62 520,0 tys. m ³
7) wzrost zasobów drzewnych (brutto) w 2021 r.*	2,9 mln m ³

* Dane według Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu (WISL), wyniki za okres 2017–2021.

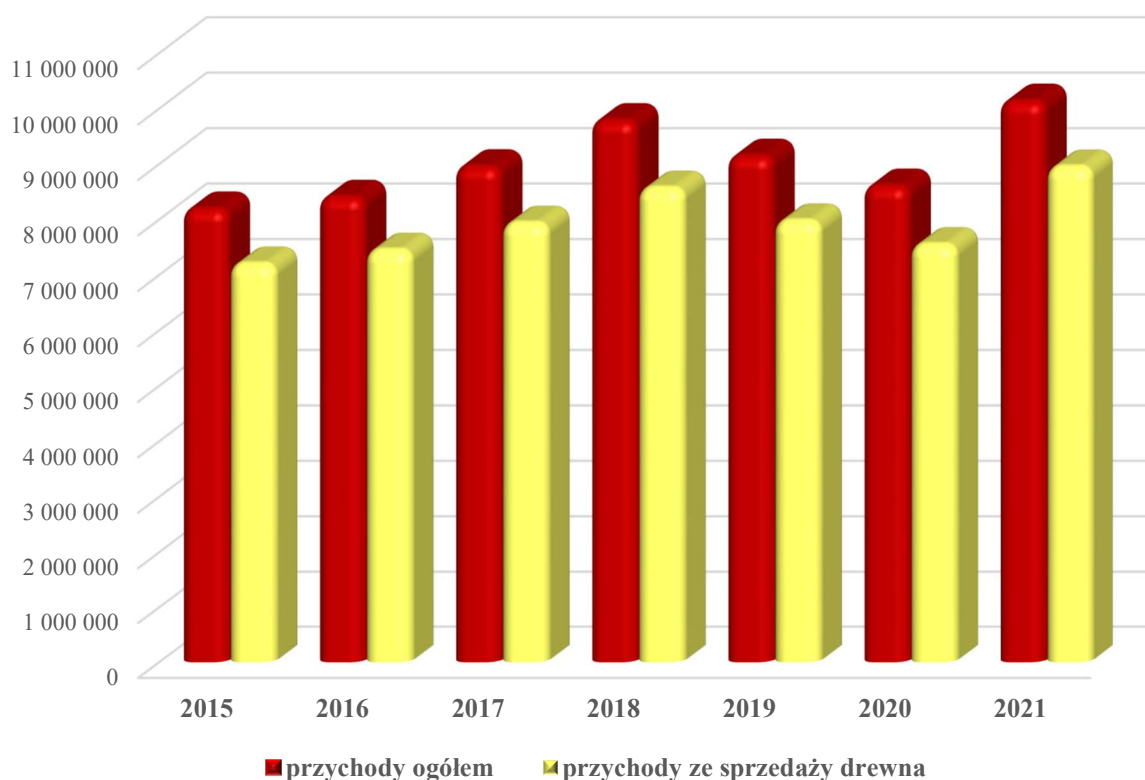
3. Przychody Lasów Państwowych

Przychody Lasów Państwowych w 2021 r. wyniosły ogółem	10 142 573,7 tys. zł
w tym wybrane przychody nadleśnictw kształtowały się następująco:	
1) z działalności podstawowej i administracyjnej (bez dotacji art. 54)	9 014 632,6 tys. zł
w tym z tytułu sprzedaży drewna	8 919 116,0 tys. zł
2) z działalności ubocznej	58 642,1 tys. zł
w tym z gospodarki łowieckiej	55 254,8 tys. zł
3) z działalności dodatkowej	14 542,6 tys. zł
w tym: – ze sprzedaży usług transportowo-warsztatowych	761,7 tys. zł
– ze sprzedaży produkcji przemysłowej i pozostałej dodatkowej	13 780,9 tys. zł
4) ze sprzedaży materiałów i z pozostałej sprzedaży	179 973,4 tys. zł
5) z dotacji budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową na podstawie art. 54 ustawy o lasach, z przeznaczeniem na sporządzenie planów zalesień gruntów porolnych	1 069,0 tys. zł
6) z tytułu środków budżetowych przekazanych na nadzór nad lasami innych własności	18 368,9 tys. zł
7) przychody z działalności bytowej	37 617,6 tys. zł

Struktura przychodów nadleśnictw w 2021 r.

W omawianym okresie Lasy Państwowe uzyskały przychody ze sprzedaży surowca drzewnego w kwocie 8 953 880 tys. zł, w tym 8 919 116,0 tys. zł pochodziło ze sprzedaży realizowanej przez nadleśnictwa.

Udział przychodów ze sprzedaży drewna w przychodach ogółem Lasów Państwowych w latach 2015–2021 (w tys. zł)

Procentowy udział przychodów ze sprzedaży drewna w przychodach ogółem Lasów Państwowych w kolejnych latach kształtował się odpowiednio: w 2015– 87,9%; w 2016 – 88,6%; w 2017 – 88,6%; w 2018– 87,5%; w 2019– 87,2%; w 2020– 87,7%. W roku 2021 przychody ze sprzedaży drewna stanowiły 88,3% przychodów ogółem Lasów Państwowych.

4. Koszty Lasów Państwowych

Koszty Lasów Państwowych w 2021 r. wyniosły ogółem **9 406 977,8 tys. zł**
w tym wybrane koszty nadleśnictw kształtowały się następująco:

4.1. Koszty działalności administracyjnej	4 150 196,6 tys. zł
w tym:	
1) utrzymanie Służby Leśnej w nadleśnictwach	2 846 341,0 tys. zł
2) pozostałe koszty administracyjne nadleśnictw	908 098,1 tys. zł
4.2. Podatek leśny	235 537,7 tys. zł
4.3. Koszty działalności podstawowej (koszty sprzedaży)	5 099 488,4 tys. zł
(po obciążeniu kosztów bezpośrednich kosztami ogólnogospodarczymi i pozostałymi kosztami administracyjnymi)	
Koszty na tę działalność, bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych (koszty wytworzenia)	4 211 465,3 tys. zł
w tym:	
4.3.1. Nasiennictwo i selekcja (koszty wytworzenia)	38 484,3 tys. zł
4.3.2. Hodowla lasu (koszty wytworzenia)	777 613,9 tys. zł
w tym:	
1) działalność w szkółkach leśnych (koszty bezpośrednie)	29 387,0 tys. zł
2) odnowienia i zalesienia, łącznie z przebudową drzewostanów (koszty bezpośrednie)	346 345,3 tys. zł
3) poprawki i uzupełnienia (koszty bezpośrednie)	33 345,1 tys. zł
4) pielęgnowanie lasu (koszty bezpośrednie)	224 963,7 tys. zł
5) melioracje agrotechniczne (koszty bezpośrednie)	83 944,2 tys. zł
4.3.3. Ochrona lasu (koszty wytworzenia)	258 669,1 tys. zł
w tym:	
1) przed owadami (koszty bezpośrednie)	33 184,5 tys. zł
2) przed zwierzyną (koszty bezpośrednie)	167 141,0 tys. zł
3) ochrona przyrody (koszty bezpośrednie)	18 969,4 tys. zł

4.3.4. Ochrona przeciwpożarowa (koszty wytworzenia) 107 737,4 tys. zł

w tym zabiegi zabezpieczające obszary leśne przed pożarami

(koszty bezpośrednie) 32 592,6 tys. zł

4.3.5. Pozyskanie i zrywka drewna (koszty wytworzenia) 2 220 985,5 tys. zł

w tym:

1) ścinka i wyrób sortymentów drewna

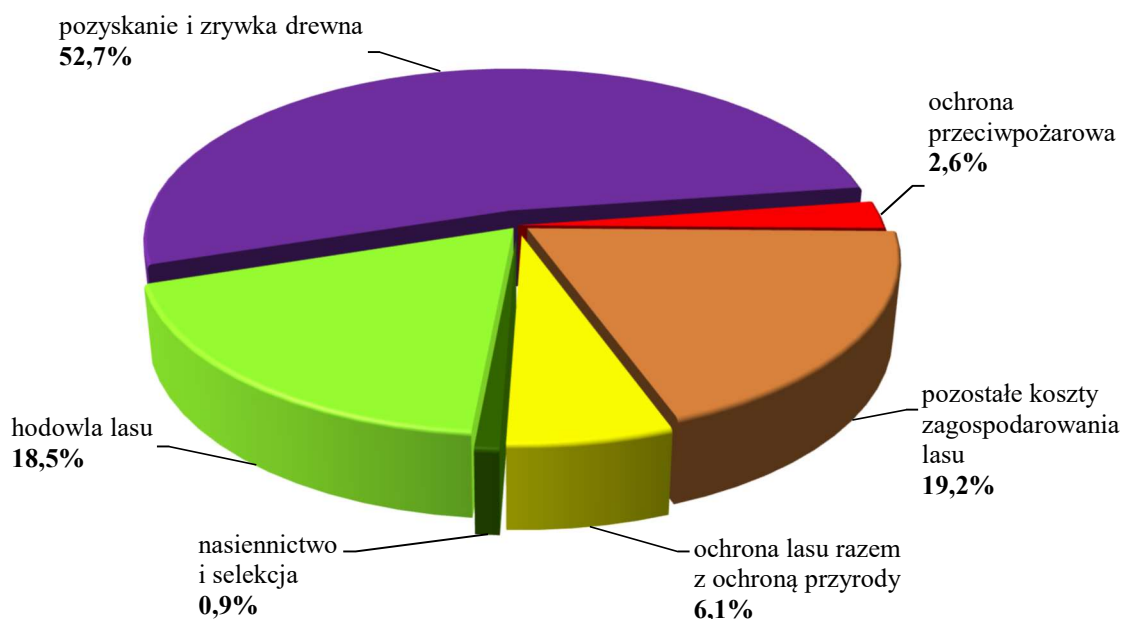
(koszty bezpośrednie) 1 142 389,8 tys. zł

2) zrywka drewna, jego podwozu i wywozu do składnic

(koszty bezpośrednie) 1 016 178,9 tys. zł

3) pozostałe prace dotyczące pozyskania drewna

(koszty bezpośrednie) 54 625,3 tys. zł

Struktura kosztów działalności podstawowej Lasów Państwowych w 2021 r. (według kosztów wytworzenia)

4.4. Koszty działalności ubocznej (koszty sprzedaży) 47 823,8 tys. zł

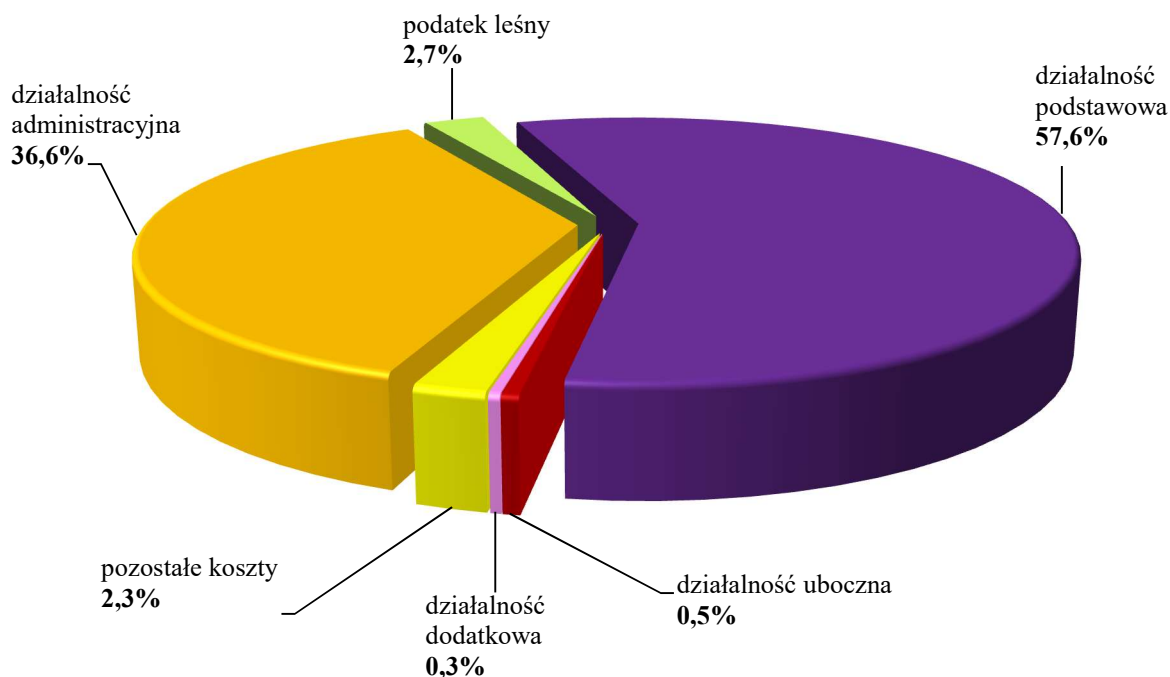
Koszty na tę działalność, bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych 47 941,4 tys. zł

w tym:

1) gospodarka łowiecka (koszty bezpośrednie) 44 725,2 tys. zł

2) pozyskanie choinek i stroiszu (koszty bezpośrednie) 1 171,8 tys. zł

3) szkółek zadrzewieniowych – handlowych (koszty bezpośrednie)	433,1 tys. zł
4) pozostałej działalności ubocznej (koszty bezpośrednie)	1,9 tys. zł
4.5. Koszty działalności dodatkowej	30 565,5 tys. zł
(po obciążeniu kosztów bezpośrednich pozostałymi kosztami ogólnogospodarczymi oraz pozostałymi kosztami administracyjnymi)	
Koszty tej działalności bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych (koszty wytworzenia)	
	25 500,9 tys. zł
w tym:	
1) usługi transportowe (koszty bezpośrednie)	629,7 tys. zł
2) gospodarka łąkowo-rolna (koszty bezpośrednie)	13 905,9 tys. zł
4.6. Koszty działalności bytowej	46 586,4 tys. zł
4.7. Różnica wartości remanentów (nie ujęta w koszcie wytworzenia)	(-) 15 127,9 tys. zł
Koszty ogólnogospodarcze nadleśnictw rozliczone na działalność podstawową, uboczną i dodatkową	
	35 231,1 tys. zł

Struktura kosztów nadleśnictw Lasów Państwowych w 2021 r. (według kosztów własnych)

5. Wynagrodzenia

W roku 2021 wydatkowano na wynagrodzenia **2 771 061,7 tys. zł**

Struktura ww. wydatków przedstawiała się następująco:

1) w nadleśnictwach	2 478 130,6 tys. zł
z tego:	
– Służba Leśna	1 937 178,3 tys. zł
– stanowiska nierobotnicze poza Służbą Leśną	427 887,9 tys. zł
– stanowiska robotnicze	113 064,4 tys. zł
2) w zakładach	96 666,8 tys. zł
w tym stanowiska nierobotnicze	65 664,4 tys. zł
3) w Dyrekcji Generalnej LP i biurach regionalnych dyrekcji LP	196 264,3 tys. zł
w tym Służba Leśna	137 991,7 tys. zł

Udział wynagrodzeń w kosztach ogółem w latach 2018–2021 kształtował się następująco:

	2018	2019	2020	2021
w Lasach Państwowych ogółem:	27,5%	29,3%	30,1%	29,5%
w nadleśnictwach:	26,1%	27,8%	28,4%	28,0%

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne ogółem w Lasach Państwowych wynosiło 9 048,7 zł.

6. Wynik Lasów Państwowych

6.1. Rachunek zysków i strat Lasów Państwowych

Wyszczególnienie	Wartość [tys. zł]
1. Razem przychody	10 142 573,7
z tego:	
1.1. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	9 671 414,3
1.2. Pozostałe przychody operacyjne	449 925,1
1.3. Przychody finansowe	21 234,3
2. Razem koszty	9 406 977,8
z tego:	
2.1. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	5 136 557,5
2.2. Koszty ogólnego zarządu	4 088 424,0
2.3. Pozostałe koszty operacyjne	168 525,3
2.4. Koszty finansowe	13 471,0
3. Zysk brutto	735 595,9
4. Podatek dochodowy	34 275,9
5. Zysk netto	701 320,0

6.2. Wstępny podział zysku Lasów Państwowych

Podział zysku netto w wysokości 509 523,7 tys. zł, wypracowanego przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych za rok 2021, przedstawia się następująco:

1) zasilenie kapitału (funduszu) własnego	473 304,6 tys. zł
z tego:	
– kapitał zasobów Lasów Państwowych	281 508,4 tys. zł
– fundusz leśny	191 796,2 tys. zł
2) zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	10 711,0 tys. zł
3) cele społecznie użyteczne	25 508,1 tys. zł

Proponowany podział zysku Lasów Państwowych za 2021 r. został dokonany po przeprowadzonej weryfikacji niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej nadleśnictw, o których mowa w § 19 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134 poz. 692).

6.3. Nakłady na niefinansowe aktywa trwałe

W 2021 r. Lasy Państwowe poniosły nakłady na niefinansowe aktywa trwałe w wysokości 620 203,8 tys. zł, a w wyniku zadań zakończonych wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych zwiększyła się o 558 311,0 tys. zł, w tym wzrost w poszczególnych grupach wyniósł:

– grunty	62 461,9 tys. zł
– budynki i lokale	121 018,7 tys. zł
– obiekty inżynierii wodnej i lądowej	309 458,3 tys. zł
– kotły i maszyny energetyczne	2 513,5 tys. zł
– maszyny i urządzenia techniczne ogólnego zastosowania	8 589,8 tys. zł
– maszyny, urządzenia i aparaty gospodarki leśnej	13 488,4 tys. zł
– urządzenia techniczne	13 571,1 tys. zł
– środki transportu	18 191,7 tys. zł
– inne środki trwałe	9 017,6 tys. zł
– inwentarz żywy	0,0 tys. zł

Zwiększeniu uległy także wartości niematerialne i prawne o 10 069,6 tys. zł.

7. Fundusz leśny

7.1. Stan funduszu leśnego na 1 stycznia 2021 r. wynosił **731 515,3 tys. zł**

7.2. Zwiększenia **1 404 193,0 tys. zł**

z tego:

1) odpis podstawowy obciążający koszty nadleśnictw (art. 57 ust.1 pkt 1 ustawy o lasach)	1 070 293,7 tys. zł
2) dodatkowe dochody funduszu leśnego (art. 57 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy o lasach)	154 359,4 tys. zł
3) dodatkowe dochody funduszu leśnego (art. 57 ust. 2 ustawy o lasach)	47 090,2 tys. zł
4) dochody z udziału w spółkach (art. 57 ust. 1 pkt 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł
5) pozostałe przychody związane z Lasami Państwowymi	132 213,2 tys. zł
6) pozostałe przychody dotyczące lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa i parków narodowych	236,5 tys. zł

7.3. Zmniejszenia **1 271 328,0 tys. zł**

z tego:

1) wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej oraz zadań dotyczących administracji publicznej w zakresie leśnictwa	958 915,0 tys. zł
w tym wydatki z wydzielonej części funduszu leśnego zwanego funduszem stabilizacji (art. 58 ust. 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł
2) wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP	110 732,0 tys. zł
w tym dofinansowanie jednostek specjalnych (Leśny Bank Genów Kostrzyca, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Dom Pamięci w Spale)	17 436,0 tys. zł
3) tworzenie infrastruktury do prowadzenia gospodarki leśnej	13 326,5 tys. zł
z tego wydatki z wydzielonej części funduszu leśnego zwanego funduszem stabilizacji (art. 58 ust. 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł
4) badania naukowe	27 771,7 tys. zł
5) sporządzanie planów urządzenia lasu	59 409,6 tys. zł
6) prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych	0,0 tys. zł

7) tworzenie, dzielenie, likwidacja jednostek organizacyjnych LP	0,0 tys. zł
8) dofinansowanie zadań określonych w art. 58 ust. 3 i 3a ustawy o lasach	41 839,3 tys. zł
z tego: - koszty inwentaryzacji wielkoobszarowej, Banku Danych o Lasach	12 315,9 tys. zł
- dofinansowanie zadań w parkach narodowych	28 270,0 tys. zł
- ryczałtowe koszty udziału przedstawicieli WODR w szacowaniu szkód łowieckich	124,0 tys. zł
- sporządzanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	1 129,4 tys. zł
9) pozostałe	59 333,9 tys. zł
z tego: - koszt działań związanych z zapobieganiem ASF	5 478,5 tys. zł
- podatek dochodowy od osób prawnych	38 617,7 tys. zł
- nabywanie przez Skarb Państwa lasów lub gruntów	11 581,4 tys. zł
- organizacja szkoleń w zakresie szacowania szkód łowieckich	65,3 tys. zł
- inne wydatki z fund. leśnego lasów niestanowiących własności SP	3 591,0 tys. zł
Stan funduszu leśnego na 31 grudnia 2021 r. wynosił	864 380,3 tys. zł

8. Wykonanie zadań w zakresie gospodarki leśnej

8.1. Działalność podstawowa

8.1.1. Rodzaje i skala zabiegów wykonanych w ramach ochrony lasu:

1) zabiegi ograniczające liczebność szkodliwych owadów	
(liściożerne, ryjkowce, szkodniki glebowe)	70,0 tys. ha
w tym przy użyciu sprzętu lotniczego	64,9 tys. ha
2) zabiegi zwalczające grzyby patogeniczne	9,1 tys. ha
3) zabiegi ochronne przed szkodami od zwierzyny	
(chemiczne i mechaniczne zabezpieczenie sadzonek)	69,5 tys. ha
w tym wykonanie grodzień	16,6 tys. ha

Z każdym rokiem w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych poprawia się sprawność działania systemu ochrony przeciwpożarowej lasu. Związane jest to jednak z dużymi nakładami finansowymi, jakie każdego roku Lasy Państwowe ponoszą na ochronę przeciwpożarową. W 2021 r. koszty poniesione na ochronę przeciwpożarową lasu wyniosły 101 150 tys. zł, w tym 27 662 tys. zł na lotnicze patrolowanie lasu i używanie samolotów do gaszenia pożarów.

Na terenie Lasów Państwowych funkcjonuje sieć meteorologicznych punktów pomiarowych, wykorzystywana do prognozowania zagrożenia pożarowego lasu. W jej skład wchodzi 60 punktów prognostycznych i 85 pomocniczych punktów pomiarowych. Punkty są równomiernie rozmieszczone w 60 strefach prognostycznych. Koszt ich utrzymania w 2021 r. wyniósł 1 070,8 tys. zł (88,8 tys. zł – modernizowanie i utrzymanie istniejącej aplikacji do zbierania, weryfikowania i prezentowania danych pomiarowych z sieci meteorologicznych punktów pomiarowych; 982,0 tys. zł – przesył danych pomiarowych, przeglądy okresowe, serwis techniczny i utrzymanie punktu zgłoszeniowego).

Lasy Państwowe w zakresie ochrony mienia przed pożarami współpracują z wieloma organizacjami i instytucjami, w tym w szczególności z Państwową Strażą Pożarną (PSP) i Ochotniczą Strażą Pożarną (OSP). Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, w miarę możliwości i w uzasadnionych przypadkach, przekazały w formie darowizny część dodatkowego wyniku finansowego na cele społecznie użyteczne, w tym na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej. W myśl ww. zapisu w 2021 r. udzielono wsparcia finansowego jednostkom PSP w wysokości 480 tys. zł i OSP w kwocie 3 887 tys. zł. Dodatkowo w ramach projektu „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów”,

dofinansowywanego z funduszy europejskich, Lasy Państwowe w roku 2021 rozliczyły wydatki dotyczące:

- wybudowania 5 i zmodernizowania 9 dostrzegalni pożarowych na łączną kwotę 2 278 829,26 zł netto wydatków kwalifikowanych,
- zakupu 32 zestawów sprzętu do lokalizacji pożarów za 3 014 488,73 zł netto wydatków kwalifikowanych,
- doposażenia 7 punktów alarmowo-dyspozycyjnych (PAD) na kwotę 394 018,11 zł netto wydatków kwalifikowanych.

8.1.2. Ważniejsze prace z zagospodarowania lasu:

1) ogólna powierzchnia produkcyjna szkólek leśnych	1 774 ha
2) odnowienia i zalesienia (wraz z dolesianiem luk i wprowadzeniem II piętra)	66 522 ha
w tym:	
– odnowienia naturalne	11 097 ha
– zalesienia ogółem	353 ha
w tym sukcesja naturalna	41 ha
3) poprawki i uzupełnienia	4 393 ha
4) pielęgnowanie lasu ogółem	278 284 ha
w tym:	
– wprowadzanie podszytów	402 ha
– pielęgnowanie gleby i niszczenie chwastów	160 586 ha
– czyszczenia wczesne	46 804 ha
– czyszczenia późne	67 773 ha
– inne zabiegi pielęgnacyjne (w tym podkrzesywanie drzew)	2 720 ha
5) trzebieże ogółem	386 843 ha
w tym trzebieże wczesne	79 615 ha
6) melioracje ogółem	71 802 ha
w tym nawożenie mineralne lasu	15 ha
7) przebudowa drzewostanów ogółem	3 778 ha

8.1.3. Formy ochrony przyrody

Na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych istnieje 1290 rezerwatów przyrody zajmujących łączną powierzchnię 124,8 tys. ha. Wyznaczone do końca 2021 r. 132 obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) sieci Natura 2000 zajmują powierzchnię 2 208,19 tys. ha, natomiast powierzchnia 716 specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO) mających znaczenie dla Wspólnoty liczy 1 655,87 tys. ha.

Zgodnie z art. 58 ust. 3a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, środki funduszu leśnego mogą być przeznaczone na sfinansowanie działań takich jak badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, ochronę przyrody w lasach realizowaną metodami gospodarki leśnej, oraz innych zadań z zakresu gospodarki leśnej w lasach znajdujących się w użytkowaniu wieczystym parków narodowych.

W 2021 r. Lasy Państwowe zawarły 22 umowy z 21 parkami narodowymi na łączną kwotę 34,6 mln zł. Realizacja przedmiotowych umów osiągnęła poziom 28,3 mln zł, co stanowi 82% ich zakresu finansowego. Dofinansowanie parków narodowych ze środków funduszu leśnego odbywa się od 2012 roku.

8.1.4. Społeczne funkcje lasu

Lasy Państwowe od wielu lat prowadzą intensywną działalność z wykorzystaniem obiektów edukacyjnych. Na terenie Lasów Państwowych znajduje się łącznie 5660 ww. obiektów, w tym 57 ośrodków edukacji leśnej, 222 izby edukacji leśnej, 449 leśnych wiat edukacyjnych, 832 leśne ścieżki edukacyjne, 1539 punktów edukacji leśnej oraz 2561 innych obiektów. W 2021 r. ograniczenia sanitarne spowodowane trwającą od marca 2020 r. pandemią koronawirusa ulegały stopniowemu łagodzeniu, co znalazło wyraz w zdecydowanie większej niż w roku 2020 liczbie uczestników zajęć edukacyjnych. Z dotychczasowych, tradycyjnych form edukacji oferowanych przez Lasy Państwowe, głównie z wykorzystaniem obiektów edukacyjnych, skorzystało około 1 709 tys. osób.

Na tradycyjną ofertę edukacyjną złożyły się:

- lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem,
- lekcje w izbach edukacji leśnej,
- spotkania z leśnikiem w szkołach,
- spotkania z leśnikiem poza szkołą,
- akcje i imprezy edukacyjne,
- wystawy edukacyjne,

- konkursy leśne,
- inne imprezy np. festyny, targi itp.

Koszty utrzymania obiektów edukacyjnych wyniosły 20 006 663 zł.

Uzupełnieniem tradycyjnych działań edukacyjnych było rozszerzenie oferty edukacyjnej online. Nadleśnictwa zanotowały ponad 3 370 000 wyświetleń różnego rodzaju zajęć i materiałów edukacyjnych udostępnianych online. W celu usprawnienia i zapewnienia możliwie najwyższej jakości tej formy zajęć edukacyjnych zostały przygotowane i umieszczone na stronie internetowej Lasów Państwowych scenariusze zajęć edukacyjnych do przeprowadzenia online, przeznaczone dla wszystkich grup wiekowych odbiorców. Scenariusze te zostały napisane w sposób umożliwiający wykorzystywanie ich jako gotowe rozwiązania lub jako źródło inspiracji. Nawiązano także współpracę z firmą Librus, prowadzącą portal powszechnie używany w Polsce, który ułatwia komunikację między szkołą a uczniem i rodzicami. W ramach współpracy na portalach Librus Szkoła oraz Librus Rodzina publikowane były materiały edukacyjne Lasów Państwowych każdorazowo opatrzone merytorycznym wprowadzeniem. Łącznie na ww. portalach odnotowano ponad 650 000 wyświetleń, ponadto linki do wybranych materiałów edukacyjnych zostały wysłane do bazy 16 000 subskrybentów.

Działania na rzecz udostępniania lasów skupiają się na zapewnieniu osobom korzystającym z lasu bezpiecznego i ciekawego wypoczynku, przy jednoczesnej ochronie zasobów przyrodniczych. Służy temu choćby ukierunkowanie ruchu turystycznego i wprowadzenie ujednoliconych zasad zarządzania infrastrukturą turystyczną. Każde działanie poprzedzone jest konsultacjami m.in. z przedstawicielami konkretnych grup zainteresowanych korzystaniem z lasu oraz wybranymi pracownikami terenowymi Lasów Państwowych. Działania wynikają m.in. z zapotrzebowania społecznego, uwzględniają aktualne trendy w turystyce i rekreacji, a także wpisują się w krajowe strategie i programy.

W ramach projektu rozwojowego Lasów Państwowych „Wielki Szlak Leśny” powstała kompleksowa oferta turystyczna LP. Jest ona zobrazowana na unowocześnionej, funkcjonalnej stronie czaswlas.pl. Nowoczesny, przystępny i aktualizowany na bieżąco portal z informacją turystyczną zawiera m.in. pakiet informacji nt. bezpiecznego spędzania czasu w lesie, gotowe propozycje wycieczek skierowanych do konkretnych użytkowników itp. Główną funkcjonalnością portalu jest mapa turystyczna Lasów Państwowych wraz z atrakcyjnymi propozycjami spędzania czasu w lesie. Mapa będzie dostępna także w wersji mobilnej.

Na terenie Lasów Państwowych znajduje się 36 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych, w tym 17 dzierżawionych podmiotom zewnętrznym; 255 ośrodków/obiektów wypoczynkowych, w tym 217 jest dzierżawionych; 59 kwater myśliwskich, w tym 15 dzierżawionych; 271 pokoi gościnnych, w tym 22 dzierżawione. Wśród powierzchniowej bazy noclegowej funkcjonuje: 431 miejsc biwakowania, w tym 203 dzierżawione; 18 pól biwakowych, w tym 16 dzierżawionych. Funkcjonują również 234 obozowiska harcerskie, w tym 116 jest dzierżawionych.

Wśród leśnej bazy nienoclegowej można wyszczególnić m.in. 1641 miejsc odpoczynku, w tym 103 dzierżawione; 73 parkingi leśne, w tym 10 dzierżawionych oraz 4274 miejsca postoju pojazdów, w tym 99 dzierżawionych.

Na terenie Lasów Państwowych przebiega ok. 4400 szlaków pieszych, ok. 3800 tras rowerowych, 580 szlaków konnych, 240 szlaków kajakowych (dane: grudzień 2021 r.).

Baza obiektów turystycznych jest naniesiona na mapy udostępnione w Banku Danych o Lasach.

W czerwcu 2021 r. strona czaswlas.pl została opublikowana w nowej szacie graficznej i z nowym sposobem funkcjonowania zakładającym, że dane do bazy czaswlas.pl pobierane są z Banku Danych o Lasach.

Do przygotowanych w 2020 r. 10 „Wypraw”, czyli gotowych planów wycieczek uwzględniających obiekty PGL LP z przeznaczeniem dla konkretnych grup odbiorców, w 2021 r. dodano pięć następnych. Nowe wyprawy zostały sprawdzone w terenie oraz skonsultowane z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych i lokalnymi organizacjami turystycznymi. Wszystkie 15 „Wypraw” zostało zaktualizowanych i zamieszczonych na stronie www.lasy.gov.pl. Zamieszczono je także na portalu www.czawlas.pl – dostępne są w zakładce „Pomysły na wyprawy”.

Koszty utrzymania infrastruktury turystycznej w 2021 r. wyniosły 23 296 896,95 zł.

Zgodnie z decyzją Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych od 1 maja 2021 r. w niemal wszystkich nadleśnictwach w Polsce zostały wyznaczone ok. 1500 hektarowe obszary dające możliwość legalnego nocowania miłośnikom biwaków. Program „Zanocuj w lesie” jest rozszerzeniem i kontynuacją programu pilotażowego przeprowadzonego w 46 nadleśnictwach na terenie całej Polski od 21 listopada 2019 r. do 31 stycznia 2021 r.. Osoby nocujące na obszarze objętym Programem obowiązuje „Regulamin korzystania z obszarów do nocowania”.

Program „Zanocuj w lesie” podsumowano w grudniu 2021 r. badaniem ewaluacyjnym. Został on oceniony pozytywnie przez zdecydowaną większość użytkowników – 85%. Również większość pracowników (63%) zadeklarowała, że nie zanotowała żadnych negatywnych efektów pobytu użytkowników na wyznaczonych obszarach.

Prowadzone są również działania (artykuły, wywiady, nagrania video) promujące pozytywny wpływ lasu na zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne człowieka. Szczególny nacisk kładziony jest na propagowanie tzw. kąpiele leśnych.

Lasy Państwowe są sygnatariuszem programu „Dostępność Plus”, wobec czego aktywnie włączają się w działania na rzecz udostępniania terenów leśnych osobom z niepełnosprawnościami. W ramach programu przygotowano m.i.:

- informacje o charakterze ogólnym dedykowane osobom z niepełnosprawnościami do zamieszczenia na stronach internetowych wszystkich jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w tym m.in. teksty w standardzie *Easy to read* oraz filmy z tłumaczeniem na polski język migowy (PJM);
- tłumaczenia na PJM ww. wypraw turystycznych zamieszczonych na stronie www.lasy.gov.pl;
- gotowe rozwiązania projektowe dotyczące zastosowanych nawierzchni obiektów turystycznych takich jak parking leśny czy miejsce postojowe, umożliwiających przejazd wózkiem inwalidzkim.

8.1.5. Pozyskanie drewna ogółem (netto bez kory) 40 517,4 tys. m³

1) w tym na gruntach leśnych: 40 504,2 tys. m³

- grubizna 38 961,8 tys. m³
- drobnica 1 542,4 tys. m³

Rozmiar pozyskania grubizny według rodzajów użytkowania przedstawiał się następująco (netto bez kory):

- a) w rębniach zupełnych 8 167,9 tys. m³
- b) w rębniach złożonych 11 164,7 tys. m³
- c) w użytkach przygodnych rębnych i pozostałych rębnych 1 565,2 tys. m³
- d) w użytkach przygodnych przedrębnych 2 242,4 tys. m³
- e) w cięciach pielęgnacyjnych 15 821,6 tys. m³

2) w tym na gruntach nieleśnych (w tym w zadrzewieniach) w ramach użytkowania nie objętego etatem cięć, na podstawie oddzielnych przepisów i decyzji właściwych organów administracyjnych (netto bez kory)

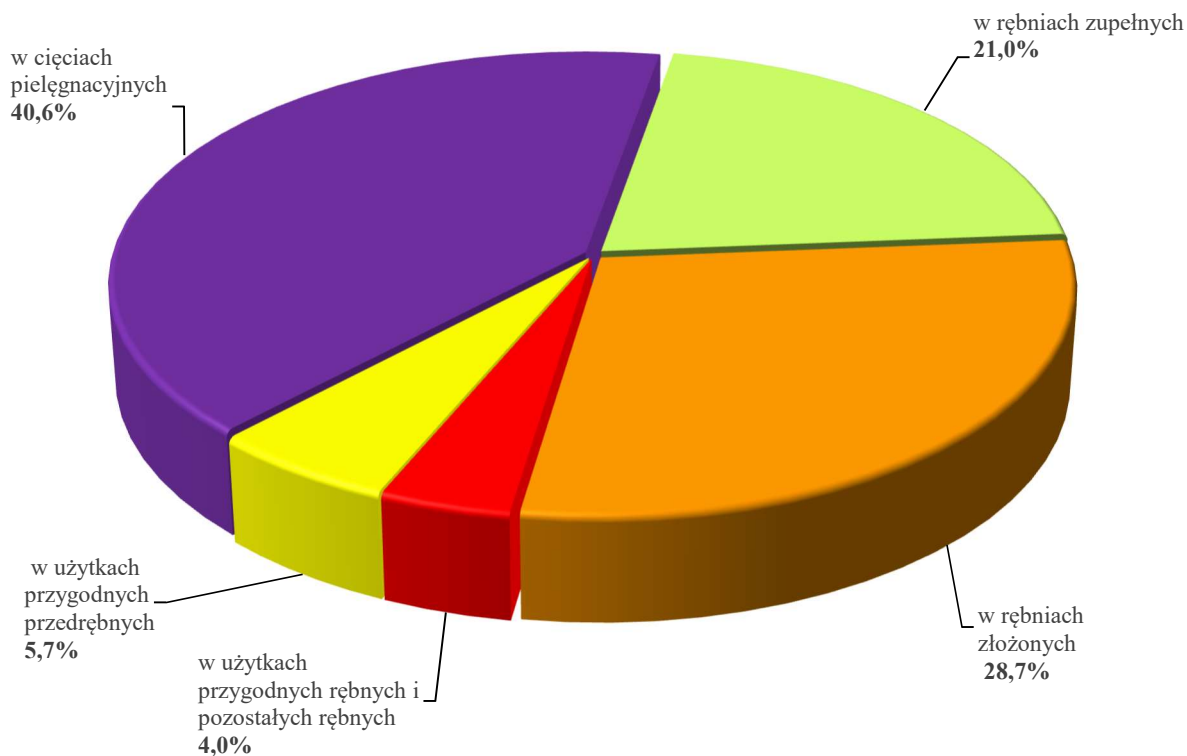
– grubizna	8,7 tys. m ³
– drobnica	4,5 tys. m ³

Ponadto w ramach użytkowania nieobjętego etatem cięć na podstawie oddzielnych decyzji właściwych organów administracyjnych z powierzchni wyłączonych z zarządu oraz z powierzchni wyłączonych z produkcji leśnej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe pozyskano (netto bez kory)

w tym:

– grubizna	174,3 tys. m ³
– drobnica	19,8 tys. m ³

Zrywka drewna w lesie objętych było łącznie (netto bez kory) **38 798,4 tys. m³**

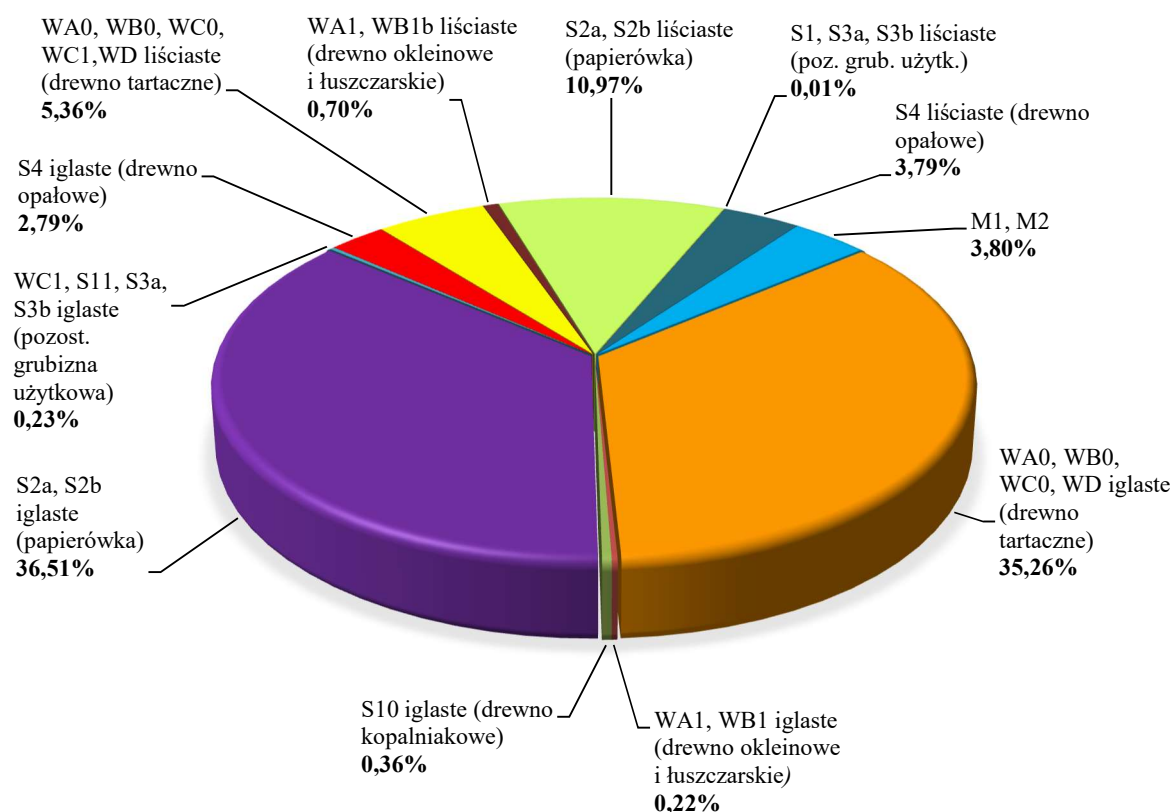
Struktura pozyskania grubizny według rodzajów użytkowania w Lasach Państwowych w 2021 r

8.1.6. Sprzedaż drewna

Sprzedaż drewna ogółem (netto bez kory)	41 126,2 tys. m³
w tym grubizna	39 564,2 tys. m ³

Struktura sortymentowo-wartościowa sprzedanego drewna (wielkowymiarowego, średniowymiarowego i małowymiarowego) w 2021 r. przedstawiała się następująco:

Sortyment	Ilość [m ³]	Wartość [tys. zł]
1. Grubizna iglasta	31 001 693	6 981 140
z tego:		
– WA0, WB0, WC0, WD (drewno tartaczne) + kłody	14 500 330	4 235 198
– WA1, WB1 (drewno okleinowe i łuszczarskie)	89 807	39 226
– S10 (drewno kopalniakowe)	150 652	35 430
– S2a, S2b (papierówka iglasta)	15 016 684	2 542 703
– WC1, S11, S3a, S3b (pozostała grubizna użytkowa)	94 861	21 340
– S4 (drewno opałowe)	1 149 359	107 243
2. Grubizna liściasta	8 562 512	1 912 216
z tego:		
– WA0, WB0, WC0, WC1, WD (drewno tartaczne)	2 203 116	865 916
– WA1, WB1 (drewno okleinowe i łuszczarskie)	286 670	117 861
– S2a, S2b (papierówka liściasta)	4 512 489	731 934
– S1, S3a, S3b (pozostała grubizna użytkowa) liściasta	1 566	162
– S4 (drewno opałowe)	1 558 671	196 343
3. M1, M2	1 561 985	60 524
Ogółem (1 + 2 + 3)	41 126 190	8 953 880

Struktura sprzedaży poszczególnych sortymentów drewna w Lasach Państwowych w 2021 r.

8.2. Działalność uboczna

W ramach działalności ubocznej w 2021 r. pozyskano:

1) karpiny opałowej i przemysłowej	1 649 m ³
2) choinek	86,0 tys. sztuk

8.3. Działalność dodatkowa

W ramach działalności dodatkowej Lasy Państwowe prowadziły m.in. gospodarkę łąkowo-rolną na powierzchni 18 883 ha oraz świadczyły usługi transportowe i warsztatowe, a także zajmowały się działalnością handlową i przemysłową.

8.4. Realizacja innych działań związanych z gospodarką leśną

8.4.1. Projekty rozwojowe realizowane przez Lasy Państwowe

W 2021 r. Lasy Państwowe kontynuowały przedsięwzięcia rozwojowe rozpoczęte w latach poprzednich.

Ochrona przyrody

a) „Czynna ochrona głuszca na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych”

Lasy Państwowe w 2021 r. kontynuowały szereg działań podejmowanych na rzecz czynnej ochrony populacji głuszca. Związane one były zarówno z prowadzeniem ośrodków hodowli głuszców, jak i zadaniami wykonywanymi w ostojach gatunku – m.in. w Borach Dolnośląskich, Puszczy Augustowskiej, Puszczy Solskiej, w Paśmie Jaworzyny Krynickiej oraz w Paśmie Policy. Zasadniczym celem podejmowanych starań jest wzmocnienie kondycji istniejących lub odtwarzanych populacji gatunku.

Lasy Państwowe prowadzą trzy ośrodki hodowli głuszca: w Nadleśnictwie Leżajsk, w Nadleśnictwie Wisła oraz w Nadleśnictwie Głęboki Bród, gdzie rozbudowa ośrodka dobiegła końca w 2021 r. Głównym zadaniem ww. ośrodków jest zapewnienie nadleśnictwom prowadzącym projekty reintrodukcji, odpowiedniej liczby młodych osobników, gotowych do zasilenia lokalnych populacji.

W 2021 r. 11 nadleśnictw kontynuowało działania terenowe z zakresu czynnej ochrony głuszca w ramach projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, funduszu leśnego oraz środków własnych:

- „Program reintrodukcji głuszca w paśmie Jaworzyny Krynickiej”,
- „Ochrona głuszca *Tetrao urogallus* in situ i ex situ w Puszczy Augustowskiej”,
- „Restytucja i czynna ochrona głuszca w Puszczy Solskiej”,
- „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”.

Działania podejmowane w ramach projektów zmierzają do utrzymania bądź odtworzenia warunków siedliskowych preferowanych przez głuszcze. Polegają one na odpowiednim kształtowaniu struktury drzewostanów, modyfikacji sposobu prowadzenia gospodarki leśnej oraz polepszaniu jakości żerowisk. W celu zmniejszenia presji ze strony drapieżnictwa, prowadzona jest redukcja liczebności drapieżników gatunków łownych oraz odłowy i translokacja jastrzębi, zgodnie z decyzjami organów ochrony przyrody. Presja środowiskowa jest zmniejszana również poprzez likwidację bądź uwidacznianie grodzień leśnych

oraz ograniczanie presji turystycznej. W przygotowanych ostojach prowadzone są wsiedlenia ptaków metodami uznanymi obecnie za najskuteczniejsze. Ostoje podlegają całorocznym obserwacjom. Lokalne populacje oraz wsiedlane osobniki są monitorowane (wykorzystywanie monitoringu obserwacyjnego, telemetrycznego oraz genetycznego).

b) „Czynna ochrona cietrzewia na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych”

Projekt ma na celu zachowanie funkcjonujących w Polsce stanowisk cietrzewi, zmniejszenie presji środowiska na populacje, polepszenie jakości ich ostoi oraz odwrócenie negatywnych trendów parametrów populacyjnych. Lasy Państwowe wykonują całe spektrum działań mających skutkować m.in. wyższym sukcesem rozrodczym, niższą śmiertelnością i w efekcie wzrostem liczebności cietrzewia.

W Nadleśnictwie Spychowo funkcjonuje Ośrodek Hodowli Cietrzewia. Jedyne tego typu ośrodki w Polsce przeznaczone dla cietrzewi. Stado zarodowe w ośrodku stanowi obecnie ok. 30 osobników. Wyhodowane młode ptaki są wsiedlane do istniejących ostoi tego gatunku m.in. na Pojezierzu Mazurskim oraz w Borach Dolnośląskich. Warunki hodowlane i przyjęty sposób prowadzenia hodowli mają za zadanie jak najlepiej przystosowywać osobniki do warunków panujących w naturze, w których docelowo przyjdzie im funkcjonować (wykształcenie behawioru antydrapieżniczego, dostosowanie układu pokarmowego do naturalnego pokarmu, utrzymanie wysokiej odporności immunologicznej).

Leśny Bank Genów Kostrzyca odpowiada w projekcie za przyjmowanie i przechowywanie prób genetycznych w utworzonym banku genów cietrzewia oraz prowadzenie monitoringu genetycznego osobników znajdujących się w hodowlach i ostojach tego gatunku. Podejmowane działania mają posłużyć skutecznemu zarządzaniu pulą genetyczną populacji. Obecne prace koncentrują się na wzbogacaniu banku genów w nowe próbki oraz na zwiększaniu skuteczności stosowanych metodyk i procedur.

W wyznaczonych ostojach prowadzone są działania zmierzające do utrzymania bądź odtworzenia warunków siedliskowych odpowiadających preferencjom siedliskowym cietrzewi. Polegają one na kształtowaniu struktury roślinności poprzez odkrzaczanie, przerzedzanie oraz wykaszanie roślinności, a także poprawę uwilgotnienia siedlisk. Wprowadzane są modyfikacje w sposobie prowadzenia gospodarki leśnej w ostojach cietrzewia, ukierunkowane na zapewnianie odpowiednich warunków do funkcjonowania populacji w ciągu całego roku. W celu zmniejszenia presji ze strony drapieżnictwa, prowadzona jest redukcja liczebności drapieżników gatunków łownych oraz odłowy i translokacja jastrzębi, zgodnie

z decyzjami organów ochrony przyrody. Presja środowiskowa jest zmniejszana również poprzez likwidację bądź uwidacznianie grodzień leśnych oraz ograniczanie presji turystycznej.

W przygotowanych ostojach prowadzone są wsiedlenia ptaków metodami uznanymi obecnie za najskuteczniejsze. W 2021 r. wsiedlono 174 osobniki na terenie nadleśnictw: Szklarska Poręba (40 osobników), Jedwabno (70 osobników), Szczytno (29 osobników) oraz Ruszów (35 osobników) pochodzące z Ośrodka Hodowli Cietrzewia w Nadleśnictwie Spychowo, prywatnej hodowli oraz hodowli półnaturalnej w Nadleśnictwie Ruszów. Sytuacja panująca w ostojach podlega całorocznym obserwacjom. Lokalne populacje cietrzewia oraz wsiedlane osobniki są monitorowane (wykorzystanie monitoringu obserwacyjnego, telemetrycznego oraz genetycznego).

Działania projektowe będą kontynuowane do końca 2022 r., po czym nastąpi podsumowanie wykonanych prac i przyjęcie kierunków dalszych działań.

c) „Kompleksowy projekt ochrony żubra przez Lasy Państwowe” i „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce”

W 2017 r. zainicjowano projekt „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe” finansowany w całości ze środków funduszu leśnego. Partnerami wspólnie realizującymi projekt są: 22 nadleśnictwa, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Leśny Bank Genów Kostrzyca, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Stowarzyszenie Miłośników Żubrów oraz Białowieski Park Narodowy.

Głównym celem projektu jest zapewnienie trwałości populacji żubra oraz jej rozwój. W ramach projektu w 2021 r. Lasy Państwowe kontynuowały budowę nowej zagrody pokazowej w Nadleśnictwie Supraśl. Prowadziły również działania mające na celu rozprzestrzenienie żubrów i tworzenie metapopulacji.

Kontynuacją ww. projektu jest realizacja kolejnego pn. „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce”, zapoczątkowana w czerwcu 2019 r., po podpisaniu umowy na lata 2019–2023, na kwotę 34 mln zł. Projekt ten otrzymał dofinansowanie z Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko. Projekt ten ukierunkowany jest na działania o charakterze dobrych praktyk, związane z kompleksową ochroną żubra w Polsce. Ochroną objęte są istniejące wolne populacje: białowieska, knyszyńska, borecka, bieszczadzka, augustowska oraz bytująca na poligonie drawskim; a także hodowle zamknięte w: Pszczynie, Niepołomicach, Gołuchowie i Mucznem oraz w zagrodzie pokazowej w Wolisku (Nadleśnictwo Borki). Planowane jest utworzenie jednej nowej zagrody pokazowej i zakończenie budowy zagrody pokazowej w Supraślu.

W roku 2021 finansowanie działań, mających na celu ochronę żubra, odbywało się w większości w ramach nowego projektu. Beneficjentem jest SGGW, a w projekcie partnerskim uczestniczy 26 jednostek Lasów Państwowych oraz Białowieski Park Narodowy.

W ramach projektu realizowano zadania związane z utrzymaniem stad wolnościowych i hodowli zamkniętych oraz opieką weterynaryjną. Podejmowano działania wspierające poprawę warunków bytowania (łąki, wodopoje, sady, poletka). Utworzono dwa nowe stada wolnościowe w nadleśnictwach Janów Lubelski i Gołdap. Rozpoczęto procedowanie budowy nowej zagrody pokazowej w Nadleśnictwie Dwukoły. W ramach projektu opieką objęto 82% krajowej populacji żubra.

Przeciwdziałanie zmianom klimatu

a) „Leśne Gospodarstwa Węglowe” (LGW)

Głównym celem przedsięwzięcia jest wykazanie roli obszarów leśnych w pochłanianiu gazów cieplarnianych i łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatycznych.. W wyniku części badawczej projektu udoskonalony zostanie model pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy (CBM-CFS3 – *Carbon Budget Model of the Canadian Forest Sector*), który umożliwi określanie ilości zakumulowanego węgla dla każdego wydzielenia drzewostanowego. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano testowanie efektywności dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia retencji CO₂ w lasach Polski. Efekty podjętych działań zaowocują udoskonaleniem sposobu raportowania pochłaniania CO₂ w lasach Polski.

W 2021 r. zrealizowano według planu działania dodatkowe na powierzchni 1 086,15 ha. W kwietniu oraz we wrześniu 2021 r. odbyły się aukcje Jednostek Dwutlenku Węgla (JDW), w których łącznie udział wzięło 9 firm. Podczas aukcji wylicytowano ekwiwalent 37 240 ton dodatkowo pochłoniętego CO₂.

b) „Termomodernizacja budynków PGL LP (łącznie z zastosowaniem OZE w budynkach)”

Lasy Państwowe kontynuowały w 2021 r. poprawę efektywności energetycznej budynków będących w ich zarządzie. Modernizacje obiektów przeprowadzane były na podstawie opracowanych wcześniej audytów energetycznych, które wskazywały optymalne rozwiązania technologiczne pod względem zarówno ekologicznym, jak i ekonomicznym. Celem działań było zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą i elektryczną, dzięki czemu nie tylko obniżane są koszty utrzymania obiektów, ale także poprawia się standard ich użytkowania. Ograniczenie

zużycia energii wpływa również znacząco na obniżenie poziomu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, w szczególności CO₂, a także, dzięki zastosowaniu ekologicznych źródeł ciepła, przyczynia się do redukcji smogu. Ważną częścią tych inwestycji był montaż urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, takich jak panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła czy kotły na biomasę, dzięki którym wzrasta udział czystej zielonej energii wykorzystywanej w Lasach Państwowych.

W 2021 r. Lasy Państwowe zmodernizowały energetycznie 26 budynków, w których zainstalowano 30 instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) o łącznej mocy blisko 0,5 MW. Dzięki przeprowadzonym modernizacjom budynki będą zużywały rocznie o ponad 6,7 tys. GJ mniej energii końcowej, w porównaniu ze stanem przed realizacją tych przedsięwzięć.

Realizacja zadań inwestycyjnych przedmiotowego projektu w 2021 r. dobiegła końca, ale dalsze działania w tym zakresie będą kontynuowane w ramach nowo powołanego projektu „Modernizacja energetyczna budynków PGL LP”, który stanowi część pakietu działań Lasów Państwowych w ramach przeciwdziałania negatywnym zmianom klimatu. Stanowi on element społecznej odpowiedzialności biznesowej Lasów Państwowych, będąc ich wkładem w energetyczną transformację gospodarki do modelu niskoemisyjnego.

c) „Las Energii”

Projekt jest kontynuacją projektu o nazwie „OZE podstawą zaopatrzenia w energię elektryczną budynków i środków transportu PGL LP LAS ENERGII”. W ramach projektu realizowane są zadania dotyczące zakupu energii elektrycznej w systemie TPA (*Third Party Access*) w ramach zintegrowanego zakupu energii elektrycznej (ZZEE). W 2021 r. grupa zakupowa Lasów Państwowych liczyła 457 jednostek, 3174 punktów poboru energii (PPE) o wolumenie 47 GWh. W ramach projektu wyłoniono także sprzedawcę energii elektrycznej dla jednostek Lasów Państwowych na 2022 r. w systemie TPA. Zintegrowany zakup objął 456 jednostek Lasów Państwowych i 3203 punktów poboru energii (PPE) o wolumenie 45 GWh.

W ramach części dotyczącej elektromobilności przeprowadzono postępowanie na budowę 60 stacji pojazdów elektrycznych w jednostkach Lasów Państwowych. Moc wyjściowa urządzeń – 22 kWh, jedno i dwustanowiskowe, wyposażone w urządzenia do zarządzania sieciowego. Zakupiono kolejne w pełni elektryczne pojazdy. Łącznie Lasy Państwowe posiadają ponad 20 pojazdów EV (*electric vehicles*). Budowa stacji ładowania i zakup pojazdów EV zostały zrealizowane z udziałem Zakładu Usługowo-Produkcyjnego Lasów Państwowych w Łodzi. Uczestnicząc w projekcie, zakład uzyskał pełne kompetencje w zakresie elektromobilności, współpracuje także z najlepszymi w Polsce podmiotami w tej branży i oferuje kompleksowe

usługi rynkowe w tym zakresie. Przeprowadzono specjalistyczne szkolenia z zakresu projektu, w szczególności w zakresie EV (budowy aut elektrycznych, eksploatacji i techniki jazdy, procedur wynikających z ustawy Prawo zamówień publicznych), dla administracji państwowej i samorządowej. Na terenie Centrum Szkolenia Strzeleckiego Lasów Państwowych (CSSLP) w Plaskoszu przeprowadzono program testów terenowych i wydano rekomendacje dla elektrycznych pojazdów specjalistycznych, przydatnych dla terenowych jednostek Lasów Państwowych, które wykonują zadania bezpośrednio w zakresie łowiectwa czy zadań straży leśnej.

Lasy Państwowe przygotowały nowe inicjatywy pod hasłem LAS ENERGII, stanowiące odpowiedź na nowe wyzwania, wynikające z realizowanej transformacji energetycznej:

- LAS ENERGII – budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych i przebudowa floty na pojazdy EV – ujęty w wiązce KPO Infrastruktura;
- LAS ENERGII – Park OZE – ujęty w wiązce KPO OZE;
- LAS ENERGII – Nowa Energia w obszarze technologii wodorowych;
- LAS ENERGII – Budowa zespołu rozproszonych farm fotowoltaicznych w celu dostarczenia energii lokalnym odbiorcom prądu – wniosek aplikuje do Krajowego Planu Sprawiedliwej Transformacji.

Lasy Państwowe przeprowadziły pełną analizę zasobów możliwych do wykorzystania pod instalacje fotowoltaiczne i wiatrowe. Rozpoczęto także współpracę z podmiotami energetycznymi PGE, TAURON, ENERGA, ENEA w zakresie realizacji inwestycji związanych z transformacją energetyczną.

8.4.2. Realizacja projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

Projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2007–2013:

- a) **„Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” – MRN**
- b) **„Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie” – MRG**

c) **„Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojennych zarządzanych przez PGL LP” – POL**

W 2021 r. prowadzono bieżący monitoring oraz inne prace wynikające z praktycznej realizacji zasady trwałości projektów, w tym m.in. przygotowanie i przekazanie do instytucji wdrażającej, tj. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), zbiorczych raportów z osiągniętych efektów.

Projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020:

a) **„Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” – MRN2**

W 2021 r. Lasy Państwowe kontynuowały realizację projektu, w którym uczestniczy 113 nadleśnictw z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Najintensywniejsze prace dotyczyły wykonania dokumentacji projektowej oraz uzyskania wymaganych przez instytucję wdrażającą decyzji, opinii i uzgodnień administracyjnych. Ponadto zrealizowane zostały również roboty budowlane dla zadań, które posiadały już niezbędną dokumentację projektową oraz administracyjną. Wartość wskaźników osiągnięta w 2021 r., zgodnie z wnioskami o płatność, to łącznie 326 obiektów zbiornikowych i zadań kompleksowych, pojemność obiektów małej retencji na poziomie 1 048 649,23 m³, natomiast objętość retencjonowanej wody 655 791,53 m³.

W 2021 r. złożono w NFOŚiGW cztery wnioski o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 45 929 502,37 zł. Wnioski zostały zatwierdzone i zrefundowane na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 36 734 512,74 zł.

b) **„Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich” – MRG2**

W 2021 r. Lasy Państwowe kontynuowały realizację projektu, w którym uczestniczy 47 nadleśnictw z czterech regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. W 2021 r. w dalszym ciągu prowadzone były prace dotyczące wykonania dokumentacji projektowej oraz uzyskania wymaganych przez NFOŚiGW decyzji, opinii i uzgodnień administracyjnych. Intensywnie realizowano roboty budowlane dla tych zadań, które posiadały już niezbędną dokumentację projektową i administracyjną. Wartość wskaźników osiągnięta w 2021 r., zgodnie z wnioskami o płatność, to łącznie 306 sztuk obiektów zbiornikowych i zadań kompleksowych, pojemność obiektów małej retencji na poziomie 158 853,64 m³, natomiast objętość retencjonowanej wody 111 242,43 m³.

W 2021 r. złożono w NFOŚiGW pięć wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 47 088 198,41 zł. Wnioski zostały zatwierdzone i zrefundowane na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 27 766 088,05 zł.

c) **„Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów” – PPOŻ**

W 2021 r. Lasy Państwowe kontynuowały realizację projektu, w którym obecnie uczestniczy 168 nadleśnictw z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. W ramach projektu w 2021 r. rozliczono wydatki dotyczące wybudowania pięciu i zmodernizowania dziewięciu dostrzegalni przeciwpożarowych, zakupu 32 zestawów sprzętu do lokalizacji pożarów oraz doposażenia 7 punktów alarmowo–dyspozycyjnych (PAD).

W 2021 r. złożono w NFOŚiGW pięć wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 5 929 853,00 zł. Wnioski zostały zatwierdzone i zrefundowane wraz z wnioskami z 2020 r. na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 10 487 708,21 zł.

d) **„Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe” – OPL**

W 2021 r. Lasy Państwowe kontynuowały realizację projektu, w którym uczestniczyło 114 nadleśnictw z 16 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, realizując zadania ochronne na 118 obszarach Natura 2000. W wyniku prowadzonych działań ochronnych osiągnięto do końca 2021 r. właściwy stan siedlisk i stanowisk występowania chronionych gatunków na powierzchni 13,1 tys. ha. W zakresie prac projektu ujęto przede wszystkim zabiegi czynnej ochrony, kształtowanie odpowiednich warunków przyrodniczych w odniesieniu do wymogów siedliskowych, zwalczanie gatunków inwazyjnych, ograniczenie drapieżnictwa oraz monitorowanie występowania gatunków chronionych. Lasy Państwowe prowadziły zabiegi ochronne na rzecz ponad 32 gatunków roślin i zwierząt oraz ponad 30 typów siedlisk przyrodniczych występujących na obszarach Natura 2000.

W 2021 r. złożono w NFOŚiGW cztery wnioski o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 3 410 821,06 zł. Wnioski zostały zatwierdzone i zrefundowane na łączną kwotę dofinansowania UE w wysokości 2 775 121,46 zł.

8.5 Działania Lasów Państwowych zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń (ASF)

W ramach działań podejmowanych przez PGL LP, mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń, Lasy Państwowe wybudowały w 2021 r. na polecenie właściwych wojewodów (na podstawie art.46 ust.3 pkt.8 l ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt) blisko 240 km ogrodzeń zatrzymujących i ograniczających migrację dzików z terenów leśnych. Koszt tego zadania wyniósł 4,98 mln zł. Natomiast konserwacja i utrzymanie wybudowanych w latach poprzednich ogrodzeń stanowiły w 2021 r. obciążenie finansowe w wysokości ok. 141 tys. zł. Dodatkowo na pasach o długości blisko 130 km właściwe nadleśnictwa wykonywały opryski repelentem przez cały 2021 r. Pasy te stanowiły bariery zapachowe, które miały uniemożliwić i zatrzymać przemieszczanie się dzików z terenów leśnych. Koszt tych zabiegów w minionym roku wyniósł ok. 360 tys. zł.

Ponadto, w ramach walki z afrykańskim pomorem świń, Lasy Państwowe zainwestowały własne środki finansowe w rozbudowę i modernizację infrastruktury łowieckiej, służącej do przechowywania tusz pozyskanych dzików, zgodnie z obowiązującymi zasadami bioasekuracji. W roku 2021 nakłady dotyczące infrastruktury łowieckiej wyniosły 305 tys. zł.

Kolejnym wydatkiem Lasów Państwowych był zwrot zryczałtowanych kosztów udziału przedstawicieli wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego w szacowaniu szkód łowieckich i ustalaniu wysokości odszkodowań. Koszty związane z realizacją tego zadania wyniosły w 2021 r. 124 tys. zł.

9. Zmiany w stanie majątku Lasów Państwowych w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020

W 2021 r. nastąpił wzrost aktywów ogółem o 1 063 286,4 tys. zł, w tym aktywa trwałe zwiększyły się o 154 759,4 tys. zł, a aktywa obrotowe wzrosły o 908 527,0 tys. zł. Odnotowano spadek inwestycji długoterminowych o 1 033,1 tys. zł, a wzrost inwestycji krótkoterminowych o 976 707,4 tys. zł. Po stronie pasywów o 729 621,1 tys. zł uległ zwiększeniu kapitał (fundusz) własny Lasów Państwowych, a zobowiązania i rezerwy na zobowiązania wzrosły o 333 665,3 tys. zł.

10. Bilans Lasów Państwowych

Zestawienie aktywów i pasywów w wybranych składnikach, objętych bilansem Lasów Państwowych na dzień 31 grudnia 2021 r. (całość prezentowana jest w Sprawozdaniu finansowym Lasów Państwowych za 2021 rok), przedstawia się następująco:

Aktywa

A. Aktywa trwałe	7 855 730,5 tys. zł
z tego:	
1) wartości niematerialne i prawne	7 811,1 tys. zł
2) rzeczowe aktywa trwałe	7 745 209,1 tys. zł
w tym: – budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	6 843 954,3 tys. zł
– środki transportu	91 859,2 tys. zł
– środki trwałe w budowie	295 768,7 tys. zł
3) należności długoterminowe	1 360,4 tys. zł
4) inwestycje długoterminowe	94 296,6 tys. zł
5) długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	7 053,3 tys. zł
B. Aktywa obrotowe	5 211 089,4 tys. zł
z tego:	
1) zapasy	265 686,8 tys. zł
2) należności krótkoterminowe,	477 150,0 tys. zł
w tym z tytułu dostaw i usług	289 504,2 tys. zł
3) inwestycje krótkoterminowe	4 423 050,1 tys. zł
w tym środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	4 380 027,5 tys. zł
4) krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	45 202,5 tys. zł
Suma bilansowa	13 066 819,9 tys. zł

Pasywa

A. Kapitał (fundusz) własny	9 625 245,5 tys. zł
w tym: – kapitał zasobów LP	7 708 512,3 tys. zł
– kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	353 738,9 tys. zł
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	3 441 574,4 tys. zł
z tego:	
1) rezerwy na zobowiązania	911 821,6 tys. zł
2) zobowiązania długoterminowe	7 047,2 tys. zł
3) zobowiązania krótkoterminowe	1 712 557,0 tys. zł
w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług	581 155,8 tys. zł
4) rozliczenia międzyokresowe	810 148,6 tys. zł
Suma bilansowa	13 066 819,9 tys. zł

11. Zaangażowanie kapitału Lasów Państwowych w innych podmiotach gospodarczych

Wartość bilansowa posiadanych udziałów i akcji w innych podmiotach, według stanu na 31 grudnia 2021 r., wyniosła 32 346,2 tys. zł, co stanowi 0,34% kapitału (funduszu) własnego Lasów Państwowych.

Struktura udziałów poszczególnych grup podmiotów przedstawia się następująco:

Grupa podmiotów	Wartość według bilansu*	Udział	Liczba podmiotów
Spółki akcyjne – banki	30 529,6 tys. zł	94,38%	2
Spółki akcyjne – pozostałe	0,0 tys. zł	0,0%	1
Spółki z o.o.	1 814,1 tys. zł	5,61%	6
Pozostałe	2,5 tys. zł	0,01%	1
Razem	32 346,2 tys. zł	100,00%	10

*Wartość nabycia akcji/udziałów pomniejszona o odpisy aktualizacyjne.

W wyżej wymienione akcje i udziały zaangażowany był kapitał pięciu jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: Dyrekcji Generalnej LP, dwóch regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych i dwóch nadleśnictw. W 2021 r. nie uzyskano przychodów w postaci dywidendy z tytułu zaangażowania kapitałowego w spółkach.

12. Pozyskanie i sprzedaż drewna w 2021 r.

12.1. Pozyskanie drewna

W lasach zarządzanych przez PGL LP w 2021 r. pozyskano ok. 40,5 mln m³ drewna ogółem, tj. o 2,3 mln m³ drewna więcej niż w roku poprzednim oraz o ok. 0,4 mln m³ więcej w odniesieniu do założonego planu. Pozyskanie grubizny wyniosło ponad 38,9 mln m³, co stanowi 100,3% w stosunku do planu pozyskania grubizny oraz jest wartością większą niż w 2020 r. o ponad 0,7 mln m³.

Drewna wielkowymiarowego iglastego (wraz z kłodami) pozyskano ok. 14,6 mln m³ (104,9% planu) i więcej o 1,3 mln m³ niż w roku poprzednim. Natomiast drewna wielkowymiarowego liściastego pozyskano blisko 2,3 mln m³, czyli porównywalnie jak w 2020 r. Drewna średniowymiarowego pozyskano odpowiednio: iglastego 12,5 mln m³, czyli o blisko 1,2 mln m³ mniej niż w roku ubiegłym; liściastego 4,4 mln m³, tj. blisko 0,2 mln m³ więcej niż w 2020 r.

12.2. Sprzedaż drewna

Sprzedaż drewna w 2021 r. wyniosła 41,1 mln m³, czyli o ponad 3,0 mln m³ więcej niż w roku 2020, natomiast plan zrealizowano w 101,5%. Sprzedaż grubizny ogółem wyniosła ok. 39,5 mln m³, co stanowi 101,0% planu.

Drewna tartaczno-iglastego (wraz z kłodami) – podstawowego sortymentu stanowiącego o przychodach Lasów Państwowych – sprzedano w 2021 r. 14,5 mln m³, czyli więcej niż w 2020 r. o ponad 1 330 tys. m³. Drewna tartaczno-liściastego sprzedano nieco ponad 2,2 mln m³, papierówek iglastych – 15,0 mln m³, a papierówek liściastych – ponad 4,5 mln m³.

W 2021 r. odnotowano wzrost ceny drewna ogółem w stosunku do roku poprzedniego o 9,7%. Nastąpił wzrost cen: drewna tartaczno-iglastego – o 13,5%; drewna tartaczno-liściastego – o 6%; papierówki So/Md – o 6,5%; papierówki Św/Jd o 10,9% oraz papierówki liściastej o 3%.

W 2021 r. w zakresie zasad sprzedaży drewna obowiązywało Zarządzenie nr 68 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie sprzedaży drewna

w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe na lata 2020–2021 oraz Zarządzenie nr 63 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 października 2020 r. zmieniające zarządzenie nr 68 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie zasad sprzedaży drewna w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe na lata 2020–2021, a także wspomagające ww. zarządzenia Decyzja nr 105 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 września 2020 r. oraz Decyzja nr 115 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 października 2020 r. zmieniająca decyzję nr 105 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 września 2020 r. w sprawie kryteriów, parametrów i sposobu wartościowania ofert zakupu oraz regulaminów sprzedaży w Portalu Leśno-Drzewnym i aplikacji internetowej e-drewno.

Współpraca z przedstawicielami przemysłu drzewnego zmierzała w kierunku modyfikacji zasad sprzedaży drewna, pozwalających na rozwój przemysłu drzewnego i stałość zaopatrzenia w drewno, co znalazło odzwierciedlenie w opracowaniu zasad sprzedaży drewna na lata 2022–2023.

13. Promocja i współpraca międzynarodowa Lasów Państwowych

13.1. Działalność promocyjna i informacyjna

Promocja Lasów Państwowych odbywa się za pośrednictwem jednostek LP, w tym wyspecjalizowanego zakładu – Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych (CILP).

Centrum realizuje zadania z dziedziny komunikacji, promocji i marketingu. Zakres wykonywanych działań jest szeroki, obejmuje zarówno przedsięwzięcia własne, jak i koordynację działań komunikacyjnych i promocyjnych wszystkich jednostek Lasów Państwowych, oraz ukierunkowanych na podnoszenie poziomu kompetencji całego pionu komunikacji w LP.

Wydział Promocji Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych w 2021 r. współpracował z zewnętrznymi partnerami oraz jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.

Rok 2021 był kolejnym rokiem zdominowanym przez pandemię COVID-19. Z powodu obostrzeń sanitarnych planowane wydarzenia musiały zostać zorganizowane w innej formule niż tradycyjne spotkania leśników ze społeczeństwem. Wybrane wydarzenia i projekty organizowane lub współorganizowane przez CILP w 2021 r. to:

- akcja #sadziMY zainaugurowana przez prezydencką parę w Nadleśnictwie Piotrków. W akcji udział wzięło około 1000 osób, a zasięg medialny wydarzenia oszacowano na ponad 10 mln odbiorców;

- akcja #sprzataMY z udziałem prezydenckiej pary, parlamentarzystów, służb mundurowych, leśników oraz harcerzy;
- GovTech Festival – festiwal cyfryzacji, na który składał się cykl debat, konkursów, webinarów, hackathonów i innych wydarzeń online, tworzony we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów.;
- ogólnopolska kampania społeczna „Twarze depresji” – jej celem jest podkreślenie znaczenia przyrody, w tym lasów, w przełamywaniu skutków chorób psychicznych, w szczególności depresji;
- Europejskie Forum Przyszłości, podczas którego Dyrektor Generalny Lasów Państwowych oraz przedstawiciele środowisk naukowych wzięli udział w panelu pn.: „Polski model gospodarki leśnej a Europejska Strategia Bioróżnorodności”;
- Światowa Wystawa Łowiecka *One With Nature 2021* w Budapeszcie. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych zaangażowane było m.in.: w opracowanie koncepcji stoiska, zapewnienie programu promocyjno-edukacyjnego oraz realizację działań promocyjnych marki Dobrze z Lasu;
- cykl 24 spotkań biegowych pod nazwą „Ogólnopolska akcja leśnych treningów”. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych wraz z Fundacją Wychowanie przez Sport opracowały projekt otwartych treningów, w których wzięło udział 4600 uczestników oraz 52 trenerów;
- XXVII Mistrzostwa Europy Leśników w Biegu na Orientację na Łotwie. Zawody odbyły się z udziałem reprezentacji leśników z 11 europejskich państw; reprezentacja polskich leśników liczyła 26 osób;
- zawody kolarskie „Międzynarodowe Mistrzostwa Małopolski w konkurencji PUMPTRACK”, w których uczestniczyło około 120 zawodników z 26 krajów. Lasy Państwowe były partnerem wydarzenia.

Wydział Komunikacji Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych w 2021 r. prowadził komunikację zewnętrzną Lasów Państwowych w mediach: elektronicznych (TV, Internet), drukowanych („Echa Leśne”), społecznościowych oraz koordynował komunikację w mediach społecznościowych jednostek LP.

W ramach komunikacji zewnętrznej w Zespole Mediów realizowano następujące działania:

- kontynuowano realizację projektu „Między Drzewami. Podcast”. W 2021 r. ukazały się 52 odcinki, których wysłuchało niemal 300 tys. osób;
- przy współudziale CILP zrealizowano i wyemitowano na antenie telewizyjnej cykliczny program „Las bliżej nas”;
- zrealizowano pięć projektów filmowych przy współpracy ze studiem filmowym Ośrodka Rozwojowo-Wdrożeniowego LP w Bedoniu;
- kontynuowano prowadzenie profilu głównego LP na Facebooku. Liczba fanów profilu wzrosła o ponad 12 tys. w stosunku do 2020 r. i do końca 2021 r. osiągnęła 124 tys. Natomiast średni dzienny zasięg postów wyniósł ponad 130 tys. użytkowników. Wyniki osiągnięto bez użycia postów sponsorowanych;
- kontynuowano prowadzenie oficjalnego profilu LP na Instagramie, gdzie zamieszczane w ciągu roku posty zdobyły ponad 471 tys. polubień oraz 12 tys. komentarzy. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. profil obserwowało ponad 38,7 tys. osób (to ponad 5 tys. więcej niż w roku poprzednim);
- osiągnięto wzrost liczby subskrybentów oficjalnego kanału komunikacyjnego Lasów Państwowych w serwisie YouTube – w grudniu 2021 r. było ich ponad 25 tys. Drugi kanał LP w serwisie YouTube – Echa Leśne, w grudniu 2021 r. miał niemal 12 mln wyświetleń i ponad 27 tys. nowych subskrybentów;
- kontynuowano prowadzenie oficjalnej strony internetowej Lasów Państwowych pod adresem www.lasy.gov.pl, która zanotowała 7,5 mln odsłon;
- wprowadzono nowoczesną i bardziej funkcjonalną szatę graficzną serwisu www.czaswlas.pl. Po zmianie layoutu zanotowano 1,1 mln odsłon oraz 237 tys. unikalnych użytkowników;
- wprowadzono całoroczny kalendarz jako dodatek do kwartalnika „Echa Leśne”, który zawierał zdjęcia wyróżnione w konkursie prowadzonym na Instagramie LP. Nakład wyniósł 25 tys. egzemplarzy.

Najważniejsze działania w ramach komunikacji społecznej to prowadzenie i koordynowanie ogólnopolskiej kampanii „Dla lasu, dla ludzi”, w ramach której zaplanowano działania komunikacyjne i edukacyjne ukierunkowane na zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej trzech równoważnych funkcji lasów: przyrodniczej, społecznej i gospodarczej, z jednoczesnym wskazaniem roli leśników w utrzymaniu ich wzajemnej równowagi. Celem tych starań jest zapewnienie trwałości lasu jako złożonego ekosystemu przyrodniczego, zaspokojenie

oczekiwań społeczeństwa wobec możliwości korzystania z ich przyrodniczego bogactwa oraz zapewnienie dostaw surowca na potrzeby przemysłu drzewnego i rozwoju gospodarczego kraju.

W ramach ww. kampanii przygotowano w 2021 r. m.in.:

- ponad 640 publikacji w mediach społecznościowych (posty, wideo, podcasty) o łącznym zasięgu przekraczającym 4 mln odbiorców;
- spot z udziałem ambasadorów kampanii dr. Andrzejem Kruszewiczem, Mają Włoszczowską i Sebastianem Karpiem-Bulecką, wyemitowany m.in. w telewizji publicznej, gdzie obejrzało go ponad 4,1 mln widzów;
- cykl filmów „Z natury rzeczy” z udziałem Sebastiana Karpiela-Bulecki odtworzony został ponad milion razy;
- audiobajkę „To właśnie las” z udziałem ww. ambasadorów kampanii;
- działania z wykorzystaniem citilightów w największych miastach Polski: Warszawie, Łodzi, Krakowie, Poznaniu, Katowicach, Gdańsku i Wrocławiu;
- konkurs fotograficzny Dla Lasu, Dla Ludzi, organizowany przez Lasy Państwowe i magazyn „Focus”. Na konkurs wpłynęło 4000 zdjęć;
- leśne gry w ramach projektu „EkoEksperymentarium” wspólnie z firmą Mamy Projekt.

CILP realizuje także plan wydawniczy, dostosowany do potrzeb promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych. W 2021 r. Centrum wydało drukiem 27 pozycji (w tym dodruki wydawnictw oraz ulotki promocyjne), natomiast 2 pozycje zostały wydane w wersji elektronicznej. Ponadto przygotowano także siedem ulotek tematycznych oraz wznowiono folder o tematyce łowieckiej na Światową Wystawę Łowiecką *One with Nature 2021* w Budapeszcie. Centrum Informacyjne LP wydało ostatnią już pozycję z serii „Warto zobaczyć w Lasach Państwowych pt. *Góry i pogórza wschodniej Polski*, a w ramach wspólnego przedsięwzięcia z firmą Karamba ukazała się kolejna pozycja z serii „Niemapa Natura” *Lasy okolic Poznania*. W 2021 r. dodrukowano wydawnictwa o charakterze promocyjnym i edukacyjnym: *Dobre z lasu, czyli natura od kuchni*, *Rok leśniczego*, *Leśny survival*, *Czyj to trop?*, *Czyj to liść?*. Została również wznowiona seria do nauki języka angielskiego dla leśników.

Działania podjęte przez Zespół Komunikacji Wewnętrznej i Wydawnictw warte podkreślenia to:

- dalszy rozwój Portalu Pracowniczego Lasów Państwowych, w którym można znaleźć najważniejsze informacje dotyczące działań DGLP oraz podległych jednostek.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. do Portalu Pracowniczego zalogowało się ponad 15 tys. pracowników;

- wydanie 11 numerów „Głosu Lasu”, w tym jednego podwójnego (lipcowo-sierpniowego); nakład magazynu wynosi 18 tys. egzemplarzy;
- przygotowanie i udostępnienie 28 wydań newslettera Lasów Państwowych, wysyłanego regularnie pocztą elektroniczną, a czytanego przez 94,5% pracowników, z czego ponad 48% stale (każdy lub niemal każdy numer), natomiast 48,7% pracowników uważa, że zawiera on istotne dla nich treści.

W dalszy rozwój i promocję projektu „Dobre z Lasu” zaangażowany był Wydział Organizacji i Marketingu CILP. W stosunku do 2020 r. nastąpił dalszy rozwój sieci placówek handlowo-promocyjnych opartych na zasadach franczyzy. We współpracy z pracownikami naukowymi ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie opracowano standardy jakościowe dla produktów mogących występować pod marką Dobre z Lasu.

W minionym roku marka wzmocniła swoją pozycję w Internecie. Strona internetowa miała około 322 tys. odsłon, co oznacza ponad 24% przyrostu w odniesieniu do 2020 r. Nadal funkcjonowały profile Dobre z Lasu w serwisach społecznościowych Instagram oraz Facebook.

Marka Dobre z Lasu była obecna na kilkudziesięciu wydarzeniach o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym, podczas których organizowano degustację produktów pochodzenia leśnego oraz akcje edukacyjne, podkreślające pozytywne walory zdrowej żywności z polskich lasów. Największym z nich była Światowa Wystawa Łowiecka w Budapeszcie „One With Nature 2021”, podczas której odwiedzający mieli możliwość spróbowania zdrowej żywności z polskich lasów oraz zapoznania się z celami projektu.

13.2. Współpraca międzynarodowa

Rok 2021 podobnie, jak 2020 również został zdominowany przez pandemię COVID-19, co w znacznym stopniu wpłynęło na charakter działań w ramach współpracy międzynarodowej. Większość spotkań utrzymana została w formule online. Mimo zmiany charakteru pracy, był to czas bardzo intensywnych działań w UE związanych z realizacją inicjatyw zapowiedzianych przez Komisję Europejską w Europejskim Zielonym Ładzie (grudzień 2019 r.) oraz pakiecie *fit*

for 55 (lipiec 2021 r.). Inicjatywy te dotyczą m.in. Europejskiej Strategii Bioróżnorodności do 2030 r. i związanego z nią Planu odbudowy zasobów przyrodniczych, rewizji europejskiego prawa o klimacie, przygotowania Konkluzji do nowej Strategii leśnej do roku 2030, czy też rewizji obowiązującego rozporządzenia LULUCF¹. Natomiast pakiet *fit for 55* w swym założeniu ma skierować Unię Europejską na drogę prowadzącą do 55% redukcji emisji dwutlenku węgla do 2030 r., a następnie do neutralności klimatycznej do 2050 r. Najważniejsze wyzwania w sprawach związanych z leśnictwem w Unii Europejskiej w minionym i bieżącym roku dotyczyły właśnie prac związanych z nowymi propozycjami legislacyjnymi przedstawionymi w ww. pakiecie.

Przedstawiciele Lasów Państwowych aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach m.in.:

- Grupy Roboczej Rady UE ds. leśnictwa (m.in. prace nad Konkluzjami do Strategii leśnej do 2030 r. i przygotowania do 16. sesji Forum Leśnego Narodów Zjednoczonych (UNFF 16);
- Stałego Komitetu ds. leśnictwa;
- Grupy roboczej „Lasy i Natura” (m.in. wypracowanie definicji lasów pierwotnych, starodrzewów oraz opracowanie wytycznych dla leśnictwa bliższego naturze – *closer-to-nature-forestry* i dla ochrony ścisłej);
- ministerialnego Zespołu ds. rewizji rozporządzenia LULUCF (m.in. opiniowanie nowych propozycji związanych z rewizją europejskiego prawa w zakresie zmian w rozliczaniu emisji i pochłaniania w sektorze użytkowania gruntów).

W innej niż dotychczas formule odbywały się międzynarodowe debaty i spotkania w ramach Forum Narodów Zjednoczonych ds. Lasów (UNFF), FOREST EUROPE, Komitetu Leśnego Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Europejskiej Komisji Gospodarczej (UNECE), jak również Europejskiej Sieci Współpracy INTEGRATE (promującej integrację ochrony przyrody ze zrównoważoną gospodarką leśną).

Istotnym wydarzeniem międzynarodowym, w którym Lasy Państwowe wzięły udział w 2021 r. była wspomniana już wcześniej przyrodniczo-łowiecka wystawa *One With Nature*, która odbyła się w Budapeszcie. We współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska oraz Polskim Związkiem Łowieckim Lasy Państwowe przygotowały polską ekspozycję, której tematem była zrównoważona gospodarka łowiecka realizowana na terenie Polski, ukazująca

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE

dorobek rodzimej tradycji i kultury łowieckiej oraz działania podejmowane na rzecz ochrony przyrody i środowiska naturalnego.

W 2021 r. kontynuowana była także współpraca pomiędzy organizacjami zarządzającymi lasami państwowymi w Europie w ramach stowarzyszenia EUSTAFOR (*The European State Forest Association*). Jest to organizacja ciesząca się dużym uznaniem na europejskiej arenie. Lasy Państwowe należą do EUSTAFOR od początków powstania tej organizacji, która aktualnie liczy 30 członków z 25 krajów europejskich. Ich zadaniem jest m.in. dostarczanie wiedzy eksperckiej na temat zrównoważonego i wielofunkcyjnego zarządzania lasami państwowymi, w celu wspierania europejskiej polityki w zakresie leśnictwa.

14. Wybrane wskaźniki i parametry

1. W 2021 r. Lasy Państwowe wypracowały zysk (netto) w wysokości 701,3 mln zł, który przede wszystkim zwiększył kapitał zasobów PGL Lasy Państwowe.
2. Przeciętny koszt utrzymania pracownika Służby Leśnej w nadleśnictwie za 2021 r. wyniósł 171,0 tys. zł.
3. Utrzymanie Służby Leśnej oraz pozostała działalność administracyjna i nadzór nad lasami innych własności w nadleśnictwach kształtowały się na poziomie 42,7% kosztów ogółem tych jednostek.
4. Koszty ogólnogospodarcze stanowiły 0,4% kosztów nadleśnictw ogółem i w przeliczeniu na jedno stanowisko robotnicze wyniosły 25,4 tys. zł.
5. Przychody nadleśnictw z tytułu sprzedaży drewna stanowiły 93,1% ich przychodów ogółem.
6. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w Lasach Państwowych w 2021 r. zmalało o 417 etatów w stosunku do roku 2020; na stanowiskach robotniczych nastąpił spadek o 137 etatów, a na stanowiskach nierobotniczych o 280 etatów.
7. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w Lasach Państwowych zatrudnionych było 25 677 osób, tj. o 6 osób więcej niż w ostatnim dniu 2020 r.
8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie za 2021 r. wyniosło 9 048,7 zł
w tym:

a) w Służbie Leśnej nadleśnictw	9 695,6 zł
b) na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną ogółem	7 380,6 zł

 w tym:

– nadleśnictw	7 027,5 zł
– zakładów	8 976,9 zł
c) na stanowiskach robotniczych (robotnicy stali) ogółem	6 796,9 zł
w tym:	
– nadleśnictw	6 906,0 zł
– zakładów	6 284,1 zł

15. Podsumowanie

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe to największy w Unii Europejskiej wyspecjalizowany podmiot, który zarządza lasami publicznymi. Gospodarowanie odbywa się na ponad 7,6 mln ha – powierzchni szczególnie cennej, bo w większości stanowiącej lasy. Co ważniejsze, powierzchnia systematycznie powiększającej się, gdyż dzięki staraniom leśników lasów przybywa.

Na blisko 7,0 mln ha zalesionej powierzchni leśnej Lasy Państwowe prowadzą trwale zrównoważoną, wielofunkcyjną gospodarkę leśną, która godzi ochronę zasobów przyrodniczych z potrzebą ich szerokiego udostępnienia społeczeństwu oraz rozsądnego użytkowania z korzyścią dla obywateli i gospodarki kraju.

Lasy Państwowe dbają o różnorodność biologiczną lasów, chronią je przed wieloma zagrożeniami – klęskami żywiołowymi, plagami owadów, chorobami drzew, pożarami, zanieczyszczeniami, także przed skutkami kłusownictwa czy wandalizmu. Dbając o lasy jednocześnie umożliwiają Polakom bezpieczne korzystanie z dóbr przyrody – bezpieczne tak dla nich, jak i dla samych lasów. Pod względem tworzonych na gruntach w ich zarządzie form ochrony przyrody Lasy Państwowe są liderem w sferze pielęgnowania różnorodności biologicznej w polskich lasach. W zarządzie Lasów Państwowych znajdują się powierzchnie, na których trwale lub czasowo nie prowadzi się pozyskania drewna. Wśród tych powierzchni znajdują się rezerваты przyrody, strefy ochrony wybranych gatunków, ostoje ksylobiontów, siedliska łąkowe, wilgotne i bagienne oraz część lasów ochronnych. Lasy Państwowe prowadzą i finansują również wiele programów czynnej ochrony różnych gatunków flory i fauny, np. cisa, głuszca, cietrzewia, rybołowa, żubra.

Lasy Państwowe dbają również o to, by gospodarka leśna, dostarczająca na rynek uniwersalny surowiec ekologiczny, jakim jest drewno, prowadzona była zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego wszystkie funkcje, jakie pełnią lasy. Potwierdzają

to m.in. międzynarodowe certyfikaty posiadane przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Na koniec 2021 r. ponad 95% lasów w LP objętych było certyfikacją zrównoważonej gospodarki leśnej.

Jednocześnie Lasy Państwowe dostarczają na rynek ponad 90% surowca drzewnego dla polskich przedsiębiorców i pozostałych obywateli. Drewno jest podstawą funkcjonowania sektorów przemysłu i usług zatrudniających w sumie ok. 350 tys. osób, w tym takich branż, jak meblarska, papiernicza lub stolarki okiennej i drzwiowej, stanowiących istotny filar polskiej gospodarki, zwłaszcza eksportu. Przy tym aż blisko 45% drewna pozyskiwanego w Lasach Państwowych pochodzi z cięć przedrębnych (pielęgnacyjnych), a więc z usuwania wybranych drzew spośród wielu rosnących na danej powierzchni. Tylko ok. 20% surowca drzewnego pozyskane jest ze zrębów zupełnych (o maksymalnej powierzchni do 4 ha).

Jednym z podstawowych zadań Lasów Państwowych jest udostępnianie lasów całemu społeczeństwu. Opieka państwa nad ogromną większością z nich zapewnia fundamentalną korzyść – swobodny dostęp wszystkich obywateli do lasów. Lasy Państwowe umożliwiają obywatelom korzystanie z ich prawa do powszechnego dostępu do lasów publicznych w sposób bezpieczny i atrakcyjny, przeznaczając znaczne nakłady na leśną infrastrukturę turystyczną oraz występując z bogatą ofertą edukacyjną skierowaną do społeczeństwa.

Najpoważniejszym obecnie wyzwaniem dla Lasów Państwowych są obserwowane niekorzystne skutki zmian klimatycznych, wpływające istotnie na lasy. Ich efektem są coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe o charakterze klęskowym, narastający problem niedostatecznej ilości wody w ekosystemach leśnych, a w związku z tym m.in. rosnące ryzyko pożarowe i coraz poważniejsze gradacje szkodników niszczących drzewostany w stopniu zagrażającym trwałości lasów w niektórych regionach Polski. Lasy Państwowe przygotowują się do tych wyzwań na wiele sposobów. Na przykład poprzez rozwijanie i udoskonalanie systemu ochrony przeciwpożarowej, na który przeznaczają każdego roku ok. 100 mln zł. Dojazdy pożarowe stanowiły blisko 53,3 tys. km dróg leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Tylko w 2021 r. w Polsce wybuchło blisko 3295 pożarów lasów wszystkich własności, z czego 1031 na terenie Lasów Państwowych. Lasy Państwowe dokładają wszelkich starań, aby nawet mimo coraz trudniejszych warunków, to niebezpieczeństwo było jednak pod kontrolą – choć zarządzają $\frac{3}{4}$ powierzchni polskich lasów, na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe wybucha tylko $\frac{1}{3}$ wszystkich pożarów lasów w kraju. Co ważne, w 2021 r. w Lasach Państwowych zmalała przeciętna powierzchnia pożaru lasu do poziomu 0,19 ha, co oznacza, że

są one szybko wykrywane i gaszone zanim zdążą się rozprzestrzenić i wyrządzić większe szkody.

Zmiany klimatu wpływają również na pogorszenie stanu sanitarnego lasów. Wzrost temperatur, spadek poziomu wód gruntowych i mała ilość opadów powodują osłabienie wielu gatunków drzew. Osłabione suszą drzewa stają się bardziej podatne na choroby oraz atak patogenów grzybowych, pasożytów i szkodników owadzych, które mogą doprowadzić do ich obumarcia. Koszty ochrony lasu tylko przed szkodnikami owadziimi przekroczyły w 2021 r. 26,1 mln zł. W ramach cięć sanitarnych usuwane są z lasu drzewa zasiedlone przez szkodniki lub już obumarłe w wyniku działania różnych czynników. Jest to konieczne, by ograniczyć w miarę możliwości szybkość i zasięg rozprzestrzeniania się gradacji szkodników (czyli przerzucanie się ich na drzewostany jeszcze zdrowe). W 2021 r. w Lasach Państwowych usunięto łącznie ok. 4,9 mln m³ posuszu. Cięcia sanitarne umożliwiają leśnikom przyspieszenie procesu, który naturalnie potrwałby znacznie dłużej (zamieranie drzewostanów i powolne ich odnawianie się, przemiany sukcesyjne). Każdorazowo w miejsce usuwanych zamarłych drzew sadzone są nowe, przy czym w miejsce częstych dawnych monokultur, czyli lasów jednogatunkowych (np. świerkowych w górach, sadzonych jeszcze przez zaborców), sadzone są gatunki lepiej dostosowane do danego siedliska, a tym samym bardziej odporne na różne zagrożenia.

Lasy Państwowe podejmują też działania, które w dłuższej perspektywie pozwolą lepiej przystosować lasy do nowych warunków i zagrożeń. W obliczu zmian klimatu najważniejsze jest przede wszystkim zatrzymanie w lesie jak największej ilości wody. Od wielu lat Lasy Państwowe pracują nad przywracaniem naturalnego biegu cieków, odtwarzaniem naturalnych i budowaniem sztucznych akwenów, odtwarzaniem mokradeł i torfowisk, itp. Działania te, określane mianem małej retencji, zatrzymują wodę w lesie, przeciwdziałając skutkom suszy i zamieraniu lasów, tworzą nowe siedliska dla wielu gatunków, zwłaszcza ptaków i ryb, a w sezonie powodziowym ograniczają odpływ wody na tereny zamieszkane. Zbiorniki retencyjne w razie potrzeby mogą pełnić rolę źródła wody dla strażaków.

Lasy Państwowe mogą same sprostać wskazanym wyżej wyzwaniom dzięki wyjątkowej formie organizacyjnej i prawnej, w jakiej funkcjonują. Umożliwia ona przede wszystkim prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej i realizację wielu działań na rzecz szeroko pojętego dobra publicznego bez korzystania z pieniędzy podatników – na własny rachunek i ryzyko gospodarcze, na zasadzie samofinansowania, a także szybkie i skuteczne reagowanie oparte na własnych rezerwach finansowych w wypadku sytuacji kryzysowych. Rozsądne

planowanie kosztów i przychodów oraz efektywna realizacja wszystkich zadań z zakresu gospodarki leśnej pozwalają Lasom Państwowym od wielu lat zachowywać stabilność finansową.

W roku 2021 Lasy Państwowe osiągnęły przychody o wartości 10,14 mld zł, przy kosztach na poziomie 9,41 mld zł i wypracowały wynik finansowy netto w łącznej kwocie 701,32 mln zł. Działając w coraz trudniejszych warunkach rynkowych, kontynuowana jest odpowiedzialna polityka finansowa. W 2021 r. sprzedaż drewna wzrosła o ponad 3 mln m³ w porównaniu do roku 2020. Odnotowano również wzrost ceny drewna, szczególnie drewna tartacznego iglastego, co przyczyniło się do osiągnięcia wyższych niż planowane przychodów ze sprzedaży drewna.

Niezależnie od obowiązkowych danin, Lasy Państwowe corocznie przeznaczają duże środki finansowe wsparte ogromnym wkładem pracy leśników, na realizację przedsięwzięć ważnych dla przyrody, społeczeństwa i państwa, które co do zasady leżą w gestii innych podmiotów. W 2021 r. na dofinansowanie budowy, przebudowy i remontów samorządowych dróg publicznych oraz przedsięwzięcia wspólne z samorządami, Lasy Państwowe przekazały z funduszu leśnego oraz środków własnych nadleśnictw ponad 43,1 mln zł. Kolejne 30 mln zł z funduszu leśnego zostało przekazanych na wsparcie parków narodowych, a ponad 2,0 mln zł na sporządzenie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów prywatnych, wspomagając ich właścicieli oraz starostów, do których należy nadzór nad lasami prywatnymi. Corocznie nadleśnictwa przeznaczają miliony złotych darowizn na różne cele użyteczne społecznie. W 2021 r. Lasy Państwowe szczególnie wspierały jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczej Straży Pożarnej, przekazując im darowizny na łączną kwotę 4,4 mln zł.

Pracownicy Lasów Państwowych są źródłem bogatej wiedzy o polskich lasach, ich historii i walorach przyrodniczych. Angażują się w działania edukacyjne i promocyjne, które pozwalają Polakom lepiej poznać ważny element dziedzictwa narodowego, jakim są lasy. Każdego roku przez leśników prowadzone są zajęcia w terenie lub w szkołach, warsztaty w punktach i ośrodkach edukacji leśnej lub wycieczki po ścieżkach dydaktycznych. W 2021 r. ograniczenia sanitarne spowodowane trwającą od marca 2020 r. pandemią koronawirusa ulegały stopniowemu łagodzeniu, co znalazło wyraz w zdecydowanie większej niż w 2020 r. liczbie uczestników zajęć edukacyjnych. Dla miłośników biwaków Lasy Państwowe w ramach programu „Zanocuj w lesie” od 1 maja 2021 r. w niemal wszystkich nadleśnictwach w Polsce wyznaczyły obszary o powierzchni ok. 1,5 tys. ha dające możliwość legalnego nocowania w lesie. Dodatkowo Lasy Państwowe promowały pozytywny wpływ lasu na zdrowie

psychiczne, fizyczne i społeczne człowieka, ze szczególnym naciskiem na propagowanie tzw. kąpieli leśnych.

Realizacja wielofunkcyjnej gospodarki leśnej jest możliwa dzięki kompetentnym i wykształconym pracownikom. Bardzo często las jest dla leśników nie tylko miejscem pracy, ale także życiową pasją. Każdego dnia ponad 25 tys. osób zatrudnionych w Lasach Państwowych pracuje z zaangażowaniem po to, by polskie lasy przetrwały w dobrej kondycji i nadal się rozwijały zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i bogactwa przyrodniczego. Współcześni leśnicy dysponują gruntowną wiedzą z zakresu urządzania, hodowli czy ochrony lasu, dzięki czemu mogą bardziej sprawnie koordynować realizację zaplanowanych prac. Dbając o las, leśnicy współpracują również z prywatnymi zakładami usług leśnych, wybieranymi w przetargach. W 2021 r. Lasy Państwowe wydały na usługi leśne 2,9 mld zł, co stanowi ok. 31% ich kosztów. Dzięki tym środkom prywatny rynek usług leśnych wciąż się rozwija, dając pracę 40–50 tys. osób, w przeważającej mierze na terenach wiejskich.

Lasy Państwowe, zgodnie z hasłem ogólnopolskiej kampanii „Dla lasu, dla ludzi”, godzą różne funkcje lasu, będąc jednocześnie gwarantem odpowiedzialności w działaniu pod względem przyrodniczym, społecznym, gospodarczym oraz szeroko pojętego bezpieczeństwa ekologicznego Polski i Polaków.

Warszawa, 20 maja 2022 r.

p.o. DYREKTORA GENERALNEGO
Lasów Państwowych

Łucja Kubica